

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVEISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: DR. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ: TÁRSZERKESZTŐ:
DR. KOVÁCS JÓZSEF **RAKOSI GYÖRGY**
M.KIR. POSTAIGAZGATÓ. M.KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

A postautalványszolgálat és annak ellenőrzése.

Irta: DR. BUGYI JÓZSEF postafőigazgató.

Le service des mandats-poste et son contrôle. Par M. le Dr. József Bugyi, Directeur supérieur de poste. L'auteur fait connaître les procédés se rapportant au trafic des mandats-poste et visant la sécurité de ce service et ensuite, le contrôle local des bureaux ainsi que le contrôle central.

Le contrôle du trafic des mandats-poste du pays entiers se fait par les balances établies mensuellement pour le service intérieur et international. La balance renferme les montants des mandats nationaux non-payés, respectivement ceux des mandats internationaux non-compris dans un compte. Par la comparaison faite entre les chiffres de la balance et les chiffres enregistrés sur la base des décomptes des bureaux par le service de la comptabilité centrale, on peut vérifier si le fonctionnement du service des mandats-poste est impeccable, le contrôle est efficace et s'il n'y a pas lieu d'abus ou de fautes de décompte. Cette balance fait également voir le mouvement des fonds provenant du trafic des mandats-poste.

A posta működési köre az ország egész területére, a nemzetközi forgalomban pedig úgyszólván az egész világra kiterjedvén, a pénzfizetés teljesítésének legegyszerűbb módja a pénzküldés postautalvánnyal. A postán feladott pénzt a rendeltetési hivatal közvetlenül a címzettnek mindjárt ki is fizeti.

A gazdasági élet fejlődésével a postautalványnak erős versenytársa támadt a csekkforgalomban, ahol a befizető és a címzett közé mint közvetítő szerv a postatakarékpénztár kapcsolódik be, amely a befizetett pénzeket a címzett csekkszámláján gyűjti és kifizetést csak a számlatulajdonos külön rendelkezésére eszközöl.

A postatakarékpénztár pénzkiutaló eljárása tehát a postautalványo-

kénál hosszadalmasabb, de ezzel szemben díjszabása olcsóbb. A csekkforgalomba — a dolog természeténél fogva — főleg vállalatok s általában azok kapcsolódnak be, akik részére aránylag sokan küldenek pénzt és akiknek nem fontos, hogy a küldött pénzt a legrövidebb idő alatt nekik készpénzben ki is fizessék. A postautalványforgalomnak közvetlensége és gyorsasága miatt az utóbbi években már a postautalványt is szívesen veszik igénybe nemcsak az egyes felek, hanem a közületek is a tömeges, az időközönként rendszeresen ismétlődő nyugdíjak, illetmények, stb. kifizetésénél. Minthogy pedig ezeknél az időközönként ismétlődő és bizonyos napokon esedékes tömeges kifizetéseknél a felvétel tömegesen történik és nincs a feladás időhöz kötve, jegyzék miatt elmarad az egyes utalványok tételes könyvelése, sőt közületeknél az utalványoknak a jegyzék tételeivel való azonosítása is mellőzhető, a felvétellel járó postai teendő ezeknél aránylag sokkal kevesebb, mint az egyes postautalványoknál. Ez a körülmény ezeknél az utalványoknál a rendesnél jóval olcsóbb díjszabás alkalmazását is megokolttá tenné. Ezzel a postautalványforgalom jelentős fejlődésének a feltételei is bizonyos fokig adva vannak.

Az 1937/1938. költségvetési évben a belföldi forgalomban a postautalvány befizetésének darabszáma 10,478.177 és összege 725,483.960 P, a kifizetések darabszáma 10,444.130 és összege 725,161.649 P volt. Ezek közül a tömeges, illetmény- és nyugellátási postautalványok darabszáma 2,349.377 és összege 360,682.346 P volt. Ezzel szemben a csekkbefizetések darabszáma 22,904.920 és összege 2,099,475.415 P, a csekkfizetési utalványok darabszáma 3,937.402 és összege 775,389.704 P. A külföldi forgalomban a feladás 15.527 drb utalvány 350.123 P befizetéssel, és külföldről érkezett 117.325 drb utalvány 4,973.558 P értékben, amelyből 1,401.446 P értékű idegen pénz volt esedékes.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a postautalványforgalom nem halódó üzletága a postának, miként ezt sokszor halljuk, hanem ellenkezően a mindenkori viszonyokhoz alkalmazkodva a csekkforgalom mellett a közgazdasági és az államéletben jelentős szerepet tölt be és a gazdasági jólét okozta forgalomemelkedésen túlmenően a szociális gondoskodás fejlődésével főleg a kifizetések terén fog nagyobb emelkedést mutatni.

Most, amikor a felszabadult területek az anyaország gazdasági életébe bekapcsolódnak és a szociális gondoskodás mind szélesebb és mélyrehatóbb, s így a postautalványforgalom szintén várhatóan jóval

nagyobb lesz, úgy hiszem, nem lesz érdektelen, ha a postautalványszolgálatot igazgatási szemszögből is megvilágítom.

A m. kir. postánál az utalványokat a postahivatalok és postaügynökségek veszik fel, az e címen befizetett összegeket az utalványbevételi naplókban könyvelik s az utalványürlapra feljegyzik a napló tétel-számát. A legfontosabb teendő, hogy az utalvány összegét beszadják és helyesen elszámolják. Erről a felvevőhivataloknál rendszeresített ú. n. helyi ellenőrzés gondoskodik. A felvételt ugyanis a felvevő tisztviselő mindenütt egyedül végzi. A felvételnél rendszeresített ellenőrzés abból áll, hogy az utalványok továbbítása előtt az ellenjegyző az utalványok számokkal és betűkkel kiírt összegét a bevételi naplóban könyvelt összeggel azonosítja s az azonosított utalványokat az ellenőrzőszámbélyegző lenyomatával ellátja, amely utóbbi annak a megjelölésére is szolgál, hogy az utalványt mely munkahelyen vették át. Ott, ahol a kezelési teendőket egy tisztviselő végzi (ilyenek általában a kisforgalmú hivatalok s az ügynökségek), maga a felvevő az ellenjegyző is, ezeknél tehát helyi ellenőrzés tulajdonképpen nincs.

A tapasztalat szerint ott is, ahol az ellenjegyzést nem a felvevő, hanem más tisztviselő végzi, tehát ahol a helyi ellenőrzés tényleg megvan, ez az ellenőrzés nem mindig hatályos, mert az ellenőrzésen néha átcsúsznak a bevételben el nem számolt vagy tévesen könyvelt, esetleg olyan utalványok is, amelyeknél a számmal és a betűkkel kiírt összeg nem azonos. A felvevőhivatalnál észre nem vett rendellenességek megállapítása és lehetőleg a kifizetés előtt történő rendezése a kifizetőhivatalok helyi ellenőrzőszolgálatának a feladata. A rendeltetési hivatalok ugyanis megkapják a felvevőhivatalnál befizetett összegről kiállított utalványürlapot s a helyi ellenőrzés feladata elsősorban annak megakadályozása, hogy hamisított utalványok be ne csempésztessenek. Ha a címzett közismert ottani lakos, megbízható, hitelképes stb. vagy rendszerint szokott utalványokat kapni, a visszaélés, hamisított utalványok becsempészése kizártnak tekinthető, míg ha a címzett ismeretlen, csak rövid idő óta ott tartózkodó, vagy átutazó, a 300 P-nél nagyobb összegű utalványoknál a felvevő hivatal útján meg kell állapítani, hogy az utalványozott összeget tényleg befizették-e.

A helyi ellenőrzés további teendője, hogy az utalvány összegének a címzett, vagy bárki más részéről való megmásítása, meghamisítása megakadályoztassék, illetve kifizetés előtt felfedeztessék. Ebből a célból nyilván kell tartani azokat az utalványokat, amelyeket a posta a címzetteknek nem nyomban fizet ki a kézbesítés, illetőleg az utalvány-

ürlap átadása alkalmával, hanem az aláírt utalványürlapot a címzett csak a kézbesítés után mutatja be az összeg átvétele céljából. Ebben az esetben kifizetés előtt a postai alkalmazott köteles megnézni, hogy az utalványérkezési naplóban nincs-e olyan feljegyzés, amely szerint az utalványt nem szabad kifizetni, továbbá hogy az utalvány címét vagy összegét a címzett a kézbesítés után nem változtatta-e meg? Azokat az utalványokat azonban, amelyeket a hivatal, illetve a kézbesítő az utalvány bemutatásakor az átvételre jogosítottnak közvetlenül ki is fizet s így az utalvány meghamisítása a címzett részéről nem lehetséges, a fentebb említett szempontból nyilvántartani az utalványokat háznál kifizető postamesteri hivataloknál is felesleges. A postamesteri hivatalok ugyanis saját jól fel fogott érdekükben kézbesítőül csak megbízható egyént alkalmaznak s miként a tények mutatják, a postamesteri kézbesítők részéről sem igen fordul elő az utalványösszegek utólagos meghamisítása. Ezeknél a postamesteri hivataloknál az utalványérkezési naplóban való nyilvántartás mellőzése a leadási szolgálatot éppen abban az időben, amikor a munka egyébként is a legszorgosabb, jelentősen tehermentesítené és a kézbesítők indítását gyorsítaná. Ugyancsak mellőzhetőnek tartom ezt a nyilvántartást valamennyi posahivatalnál a fiókbérlőknek szóló és a kézbesítéskor kifizetett utalványoknál is.

Az utalványszolgálat biztonságát szolgálja az az intézkedés is, hogy a háznál kifizetett utalványok hátoldalán a kézbesítő aláírását, vagy a nevét feltüntető bélyegzőlenyomatot alkalmazza. A hivatalban kifizetett utalványoknál ez nem szükséges, mert a kifizetési naplóból a kifizető alkalmazott személye mindenkor könnyen megállapítható.

A kifizetett utalványokat a tisztviselő a kifizetési naplóban könyveli és a napló tételszámát az utalványon feljegyzi. A kifizetett utalványokat a főpénztár veszi át és őrzi addig, amíg azokat a kifizetési naplóval együtt az utalványleszámoló hivatalhoz küldik. A kifizetett utalványoknál a helyi ellenőrzés teendője annak vizsgálata, hogy a kifizetés ténye okiratilag igazolt-e, továbbá, hogy a kifizetési naplóban az utalványon lévő összeget számolták-e el. Helyi ellenőrzés a kifizetésnél is tulajdonképpen csak azoknál a hivataloknál van, amelyeknél egynél több tisztviselő tevékenykedik; a helyzet itt mégis annyival jobb, mint a feladásnál, hogy a postaügynökségek által kifizetett postautalványokat az ellenőrzőhivatal a postaügynöknek napi leszámolásakor felülvizsgálja, ellenőrzi.

Amint látjuk, a helyi ellenőrzés legfontosabb teendői főként azon

a tényen épültek fel, hogy mind a befizetésnél, mind pedig a kifizetésnél az ellenőrzés rendelkezésére áll az utalványnapló és ebből, valamint magáról az utalványról mindig megállapítható, hogy azt mely munkahelyen, ki kezelte. Az is tény, hogy az ellenjegyzés, mint a felvételt ellenőrző rendszabály a kisforgalmú hivataloknál és postaügynökségeknél csak formai, de a nagyobb hivataloknál sem feltétlenül hatályos előírás, mert az ellenjegyzést az indításkor, vagy pénztárzáratkor az egyébként is torlódo munka közben végzik. A helyi ellenőrzés a postautalványszolgálat jóságának megállapítására tehát egy magában nem elegendő. Ezért, de meg annak megállapítására is, hogy a kifizetett utalványokat a felvevő szervek bevételként elszámolták-e és pedig azzal az összeggel-e, amellyel kifizették, az utalványokat központi lag is ellenőrizni kell. Ezt a központi ellenőrzést végzi a m. kir. posta utalványleszámoló hivatala.

A központi ellenőrzésnél az első teendő annak megállapítása, hogy a kifizetési naplóban elszámolt összegek egyenként okiratilag igazoltak-e, vagyis megvan-e minden utalvány, azon alakilag az összeg átvétele el van-e ismerve és az utalványkifizetési naplóban elszámolt utalványösszegek és készpénzben szedett díjak egyezők-e a felvett utalványok összegével s az egyes utalványok után készpénzben elszámolandó díjjal. Az esetleges eltérést vagy a kifizetett utalvány hiányát, vagy a kifizetésben elszámolva nem lévő utalványt tételenként megállapítják s hiánylatot állítanak ki. Kettős, vagy kétes összegnél feljegyzik az utalványra, hogy a kifizetésben az utalvány mily összeggel szerepel. A kifizetés ellenőrzése után az utalványleszámoló hivatal a kifizetett utalványokat az utalványbevételi naplók tételszámai szerint rendezi s ennek során elsősorban megállapítja, hogy mely utalványok hiányoznak, amelyek az alatt az idő alatt, amelyre az ellenőrzés kiterjed, kifizetésben elszámolva valószínűleg nem lettek. Ezek az u. n. nyitott vagy függő tételek, amelyekről felvevő munkahelyek szerint (utalványellenőrzőszámokként) tételes nyilvántartást készít s azután megállapítja, hogy az utalványokkal és a függőtételek által képviselt összegek s az ezekért készpénzben szedendő díjak egyezők-e az utalványbevételi naplókban szereplő összegekkel. A netáni eltéréseket tételenként megállapítja a leszámoló hivatal s azokról hiánylatot állít ki. A függőtételeknél a naplóban levő adatokat veszi alapul s a függőtétel nyilvántartás adataival azonosítja az utólag beérkezett, illetőleg az utólag kifizetett utalványokat, míg az ekkor is hiánvzó utalványokat a bevételi naplóban szereplő adatok alapján ügyirattal nyomozzák.

A be- és kifizetések tételes ellenőrzésén kívül ellenőrizni kell azt is, hogy a hivatal pénztárszámadásában a helyes összeget számolta el s ezért az utalványleszámoló hivatal a számvevőség által a pénztárszámadás vonatkozó tételeivel már azonosított és megküldött utalványszummázatokat a naplókban elszámolt tételek összegeivel is azonosítja s a netáni eltéréseket megállapítja.

Az utalványleszámoló hivatal az utalványösszeg-hiányzatokat a hivatalra illetékes igazgatósággal és a számvevőséggel, a díjhiányzatokat pedig közvetlenül az érdekelt hivatallal közli. Az összeghiányzatokat az igazgatóságok rendezik s erről a számvevőséget értesítik. A díjhiányzatokat a felvevő hivatalok postabélyeggel egyenlítik ki s az utalványleszámoló hivatalhoz küldik vissza.

A tételes felülvizsgálattal kapcsolatban reá kívánok mutatni arra a tényre is, hogy a be- és kifizetések tételes felülvizsgálása esetében nem lehet aggályos, ha az időközönként rendszeresen ismétlődő kifizetéseket szolgáló és egyes állami hatóságok által havonként tömegesen feladott postautalványok felvétele alkalmával az egyes illetmény-, nyugvagy rokkantellátási postautalványok adatait tételesen a feladási jegyzékekkel nem azonosítják és ha ez csak az utalványleszámoló hivatalnál a bevételi adatok ellenőrzésekor történik meg, feltéve, hogy a feladó az eltérésekért felelősséget vállal és kellő biztosítékot nyújt. Szerény véleményem szerint — ezt a kivételes eljárást adott esetekben alkalmazni lehetne magán felek által tömegesen feladott postautalványoknál is, ami a felvételt gyorsítaná, a postautalványok által képviselt összeg kiegyenlítését egyszerűsítene, sőt a központi kiegyenlítést is megkönnyítene, végeredményben tehát az utalványforgalom emelkedését is előmozdítaná.

A külföldi utalványforgalomban a be- és kifizetés egymástól teljesen független. A Magyarországon felvett, külföldre címzett postautalványokat külföldön fizetik ki és ezek összegét a kifizető külföldi postaigazgatóság számítja fel a magyar királyi posta terhére. Az ellenőrzés ezeknél abban áll, hogy a külföld által felszámított utalványokat a felvevő hivatalok bevételben és helyes összeggel elszámolták-e és megállapítja az utalványleszámoló hivatal azt is, hogy melyek azok a postautalványok, amelyeket a külföld még nem számított fel a magyar igazgatás terhére. Ezek a függő (nyitott) tételek. E kettő együttes összegének egyezni kell a befizetés összegével.

A külföldön felvett és a magyar postai szervek által kifizetésben elszámolt utalványokat az utalványleszámoló hivatal a felvevő igazga-

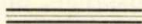
tás terhére tételesen felszámítja s azt, hogy az itt kifizetett postautalványok teljes számban és helyes összeggel számítottak-e fel, a külföldi igazgatások terhére, a kifizetések darabszámának és összegének a külföldi igazgatások terhére felszámolt tételek és összegek, valamint a bármely ok miatt még fel nem számított postautalványok darabszáma és összege egybevetése útján mérleg felállításával ellenőrzi.

Az eddig tárgyalt ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy az egyes szervek, illetve külföldi igazgatások által kifizetett postautalványok bevételben helyes összeggel számoltattak-e el, illetve számoltattak-e fel a külföldi igazgatások terhére és a hivatalok által a pénztár-számadásban elszámolt utalvány be- és kifizetések, valamint az ezekkel kapcsolatban készpénzben elszámolt díjak helyesek-e. A m. kir. posta központi számvevősége az egyes hivatalok által elszámolt utalvány be- és kifizetéseket könyveli és összesíti, illetve megállapítja az ország valamennyi postai szerve által eszközölt postautalványbefizetések s kifizetések összegét s e kettőt összevetve, mérlegbe foglalva, az egész országra nézve megállapítja a még ki nem fizetett, illetve a külföld terhére még fel nem számított utalványok összegét, amely végeredményben nem más, mint a postautalványforgalomból eredő forgalmi pénz könyvelés szerinti összege, amely pénz a posta birlalatában van, amely felett a posta rendelkezik és mivel ez nagyjában állandó, ezt bizonyos mértékben fel is használja. Ennek az összegnek időnkénti pontos megállapítása közigazgatási szempontból fontos. E mellett azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a postautalvány be- és kifizetések évi összege megközelíti a 2 milliárd pengőt s a postának, mint a forgalmat lebonyolító üzemnek fontos érdeke, hogy meggyőződjenek időközönként arról, hogy mi a tényleges helyzet. Ezek miatt a m. kir. posta központi számvevősége által könyvelt adatokat az utalványok tételes ellenőrzése, számbavétele, a még ki nem fizetett, illetve a külföld terhére még fel nem számított összegek tételes megállapítása alapján az utalványleszámoló hivatal által összeállított adatokkal egyeztetni kell és csak abban az esetben lehet azt mondani, hogy az utalványszolgálat ellátása kifogástalan, pontos, az ellenőrzés hatályos és megbízható, komoly visszaélés, elszámolási hiba stb. nincs, ha ezek az adatok egyeznek. Ezért az utalványleszámoló hivatalnál is ezeket az adatokat időnként meg kell állapítani, ami legegyszerűbben az adatoknak mérlegbe foglalása útján történik és a központi számvevőség könyvelési adataival kell az utalvány forgalmi mérlegek eredményeit egyeztetni. Mivel a bel- és külföldi utalványforgalom adatait a számvevőség külön ro-

vatokon könyveli és az utalványleszámoló hivatalnál is külön kezelik a külföldi utalványokat, az utalványleszámoló hivatal újabban havonta 3 mérleget készít, még pedig 1. a belföldi utalványforgalomról, amely a be- és kifizetéseket öleli fel, 2. a Magyarországon külföldre felvett és külföldön kifizetett utalványok forgalmáról, 3. a külföldön felvett és Magyarországon kifizetett utalványok forgalmáról.

Az eddigi mérlegek azt mutatják, hogy az utalványszolgálat ellátása általában kifogástalan, felderítetlen hiba, mulasztás, vagy visszélés nincs, sőt a függőtételek nyomozása több, eddig felderítetlen pénztári eltérést tisztázott.

Ha az előadottakon kívül figyelembe vesszük azt is, hogy a jelenlegi kezelési rendszer mellett az utalványleszámoló hivatal a naponta beküldött kifizetési számadásokat 1—8 nap alatt, a havonta egyszer beküldöttet a hó 10-éig tételesen felülvizsgálja és a befizetések tételes ellenőrzése is a tárgyhónapot követő hó második felében de legkésőbb a következő hó 10-éig megtörténik és a mérleg is 20-áig elkészül, amely tiszta képet ad a hivatalok stb. munkájáról, nyugodtan állíthatjuk, hogy a m. kir. postánál az utalványszolgálat ellátása megfelelő és az ellenőrzés hatályos.

A magyar postaigazgatás felelőssége a nemzetközi csomagforgalomban.

Irta: dr. SZÉKELY ANDOR, m. kir. postasegédtitkár.

Responsabilité de l'Administration postale de Hongrie dans le service international des colis postaux. Par M. le Dr. Andor Székely, Aide-secrétaire de poste. Dans le service des colis postaux à destination de l'étranger, les rapports juridiques entre la poste hongroise et les usagers sont réglés, en premier lieu, par le Règlement postal (art. 107). Jusqu'à ce que le colis ne quitte pas le territoire hongrois, la responsabilité de la poste est déterminée par l'art. 106, § 3 du Règlement. Les règles du trafic des colis avec l'étranger son fixées par a) l'Arrangement du Caire, b) la Convention de colis conclue entre la Grande-Bretagne et la Hongrie (1932), c) la Convention de colis entre les Etats-Unis de l'Amérique du Nord et la Hongrie (1928) et la Convention postale entre l'Allemagne et la Hongrie (1926). En général, la poste est responsable pour la perte, la spoliation et l'avarie des colis. En ce qui concerne le retard, la responsabilité de la poste n'est pas prévue. Il y a des exceptions au principe de la responsabilité (Arrangement du Caire, l'art. 39). En outre, dans le trafic hongrois-britannique la poste n'est pas responsable pour les colis contenant des objets dont la valeur dépasse 100 livres sterling dans le cas où l'emballage ne correspond pas aux prescriptions. Entre les Etats Unis de l'Amérique du Nord et la Hongrie, les Administrations sont dégagées de toute responsabilité pour les colis ordinaires. Ce principe est également valable dans les relations avec Canada. Toutefois, dans le cas où le dommage du colis ordinaire, se produit dans le service hongrois ou dans un autre service transitaire, la responsabilité incombe à la poste respective. Le remboursement des droits de transport en connexion avec le dédommagement a le caractère des dommages-intérêts, il est en rapport accessoire avec l'indemnité. Par contre, le remboursement de la taxe de la réclamation ne fait pas partie des dommages-intérêts. Au point de vue de la responsabilité, il est une question importante à savoir qui a le droit de l'indemnité. Il convient de noter que dans les relations avec les Etats Unis, le destinataire n'a pas le droit de l'indemnité.

Dans le trafic de l'étranger à destination de Hongrie, il peut arriver que la responsabilité incombe à l'Office hongrois vis-à-vis d'un citoyen hongrois. Dans ce cas, la question de responsabilité doit être jugée sur la base des conventions respectives et non pas, sur la base du Règlement postal.

A posta a nemzetközi csomagokat felelősséggel szállítja. A felelőség mértékét az erre vonatkozó jogszabályok állapítják meg. A csomagszállítás alapja a szállítási szerződés. A szerződési feltételeket a Postaüzleti Szabályzat és a nemzetközi csomagegyezmények tartalmazzák.

Ezek a postaintézetre és a feladóra egyaránt kötelező erejűkké válnak a feladás tényével, amikor is a csomagszállítási szerződés létrejön. A belföldi csomag feladásával a posta és feladó között létrejött szállítási szerződésnek a feltételeit Magyarországon a Postaüzleti Szabályzat tartalmazza. A nemzetközi postacsomag feladójával kötött szállítási szerződés feltételeit, s így a felelősséget meghatározó szabályokat is a belföldi üzletszabályzat és a nemzetközi csomagegyezmények szabják meg.

Ha a magyar posta felelősségre egy nemzetközi csomag szállításával kapcsolatban beállott, kártérítést kell fizetnie. A káresetek helyes elbírálása tehát a kincstár érdeke. Fontos ezenkívül a magyar közönség érdekének a külfölddel szemben való képviselése is. Igyekszem azokat a körülményeket megvilágítani, amelyek a magyar posta felelőssége és a magyar közönség érdekeinek megvédése szempontjából lényegesek.

Legfontosabb kérdés az, hogy egy meghatározott esetre, melyik jogforrásból kell a szabályt meríteni.

A Magyarországból külföldre irányuló forgalomban, tehát a magyar feladóval szemben, a m. kir. posta elsősorban az A. 1. Szab. 107. §-a alapján felelős. Amíg a csomag a magyar posta kezelésében van, a posta felelősségét az A. 1. Szab. 106. § 3. pontja szabja meg. A külföldi igazgatásnak már átadott csomagért azonban a magyar posta is már a nemzetközi csomagegyezmények határozmányai szerint, a külföldről Magyarországra irányuló forgalomban pedig kizárólag a csomagegyezmények szabályai szerint felelős. Ez nem zárja ki minden esetben a felelősség szempontjából számba vehető körülmények elbírálásánál a belföldi szabály alkalmazását. A cairói csomagegyezmény 40. cikke értelmében pl. megszűnik az igazgatások felelőssége, ha a csomagot a belföldi szabályok értelmében kézbesítették. A magyar postaigazgatásnak ezidőszerint a következő nemzetközi egyezményei hatályosak a csomagszállítással kapcsolatban: 1. az 1934. évi Cairói postacsomag-egyezmény és ennek foganatosító szabályzata, valamint zárójegyzőkönyve (A. 4. Szab.); 2. az 1932. évi Angol-magyar csomagegyezmény (P. R. T. 1932:25); 3. az Északamerikai Egvesült Államokkal 1928. évben kötött csomagegyezmény (P. R. T. 1928:42) és végül 4. az 1926. évi Német-magyar postaszerződés (P. R. T. 1926:16).

Mindegyik egyezmény csak az aláíró igazgatások közötti viszonylatban érvényes. Eszerint egy magyar feladású Londonba szóló csomag elveszése esetében a magyar postának a feladóval szemben való felelőssége ahhoz igazodik, hogy hol veszett el a csomag. Ha pl. elveszés

az átszállító holland igazgatás területén történt, a felelősség alapja a kairói csomagegyezmény. Ha azonban a csomag a rendeltetési igazgatásnál veszett el, a felelősséget az angol-magyar csomagegyezmény szerint kell elbírálni. A postaüzleti szabályzat és a csomagegyezmények szabályai tehát ugyanarra a csomagra is hatályosak lehetnek.

Azok a főelvek, amelyeken a felelősség megállapítása szempontjából az egyezmények felépülnek, általában azonosak. Céлом az, hogy a főszempontok ismertetése közben az eltérésekre is rámutassak.

A csomagegyezmények megegyeznek abban, hogy az igazgatások a csomag elveszése, megsérülése, vagy kifosztása esetében felelősek. Ezen túlmenően egyik egyezmény sem állapítja meg a posta felelősségét. Szó szerint véve a szabályt, a posta többek között a késedelmes szállításhoz vagy kézbesítésből eredő kárért sem felelős. Mégis a Postaüzleti Szabályzat 108. §-ának 1. pontja és az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. §-ának 5. pontja a késedelemért való felelősséget kifejezetten kizárja. Felmerült tehát az a kérdés, hogy a csomag tartalmának a posta hibájából előállott késedelem következtében történő sérülése (pl. megromlása) nem vonja-e maga után a posta felelősségét, vagyis hogy ezt nem kell-e a kairói csomagegyezmény 38. cikkének 1. pontjában foglalt sérülésnek tekinteni. Az 1924. évi stockholmi nemzetközi postakongresszuson előterjesztett tervezet szerint a csomagegyezménynek a szavatosságról szóló 36. cikke az e célból szerkesztett 6. pontban határozottan megállapította a posta felelősségét késedelmes szállítás esetében. A kongresszus azonban az említett 6. pontnak az egyezményből való kihagyása mellett döntött, de határozati javaslatot fogadott el, amely szerint az igazgatások a csomag tartalmának teljes megromlása esetében adjanak a 36. cikk 1. pontja alapján kártérítést, ha azt a posta hibájából előállott késedelem okozta. (Documents de Stockholm II. kötet 816. old.) Mivel azonban ezt a határozatot az egyezménybe nem vették fel, sőt maga a kongresszus is csak u. n. „obligation morale“-nak tekintette, mivel továbbá a felelősségnek ez az esete a későbbi londoni és kairói csomagegyezményekből is kimaradt, a határozat nem kötelezi az igazgatásokat. A magyar posta tehát a kairói csomagegyezmény alapján sem felelős a csomag szállításában beállott késedelemért. A felelősség a csomag feladásától a kézbesítésig tart. A szabályszerű kézbesítés tényének megállapítására az egyezmények nem tartalmaznak szabályokat, hanem utalnak a belföldi szabályokra. Az egyezmények a csomag elveszése, megsérülve, vagy kifosztása esetében is kizárják bizonyos esetekben a felelősséget. A felelősséget kizáró okok az egyez-

ményekben általában azonosak a kairói csomagegyezmény 39. cikkében felsorolt okokkal. Ezek röviden: 1. az erőhatalom, 2. az okiratok megsemmisülése erőhatalom következtében, 3. a feladó mulasztásából eredő kár, 4. tilos tartalom, 5. csalárd értéknnyilvánítás, 6. hatósági elközbzás hamis vámbevallás miatt, 7. egy éven túl történő felszólalás.

Ezenfelül kizárja az angol-magyar csomagegyezmény 30. cikkének g) pontja a felelősséget a 100 font sterling értéket meghaladó drágaságokat tartalmazó csomagnál, ha a burkolat nem az előirt nagyságú doboz.

A magyar posta felelősségét kizárja a német-magyar postaszerződés 9. cikke a Németországból Magyarországra értéknnyilvánítás nélkül feladott csomagra vonatkozólag, ha a kárért való egyéni felelősség nem állapítható meg, mert ebben az esetben a német igazgatás, mint felvevő igazgatás viseli a kárt. Az értéknnyilvánítással ellátott Németországból eredő és Magyarországra szóló csomag után járó kártérítést, ha a kár 10 aranyfrankon alul van, minden esetben a felvevő német igazgatás viseli, tekintet nélkül arra, hogy a kárért felelős személyt meg lehet-e állapítani, vagy nem. (Német-magyar szerződés 8. cikke.) A magyar posta felelősségét tehát ezek az esetek kizárják. Megjegyzendő, hogy a magyar posta felelőssége a fordított viszonylatban ugyanezekkel az esetekkel bővül és hogy a magyar posta felelősségének a fentemlített kizárása a magyar feladó vagy címzett kárigényét nem érinti.

Az amerikai-magyar csomagegyezmény IX. cikke a közönséges csomagoknál a kártérítést kizárja. Ez a szabály érvényes a magyar-kanadai viszonylatban is. Ilyen csomagokban beállott kárért a magyar posta a Magyarországra irányuló forgalomban nem felelős. A Magyarországból az Északamerikai Egyesült Államokba, vagy Kanadába irányuló forgalomban azonban a magyar feladó a közönséges csomagok után is kaphat kártérítést, feltéve, hogy a kár a magyar, vagy valamely átszállító igazgatás kezelésében állott elő. Ebben az esetben a felelősség az A. 1. Szab. 107. § 1. pontján, illetőleg a kairói csomagegyezményen alapszik.

A felelősség beállta esetén a posta a kárt a szabályokban megszabott mértékben téríti meg. A szorosán vett kártérítésen kívül bizonyos esetben a szállítási díjakat is vissza kell a feladónak téríteni. Ezenfelül az esetleges tudakozványi díjat is visszatérítik a feladónak. A kártérítés és a szállítási díjtérítés a felelős igazgatást terheli. A tuda-

kozványi díjat az az igazgatás téríti vissza, a saját terhére, amely beszedte.

A szorosabb értelemben vett kártérítés összegszerű megállapítására elsősorban a csomagban küldött tárgynak vagy tárgyaknak a feladáskori és a feladás helyén volt értéke, illetve a sérülés következtében beállott értékcsökkenés az irányadó. Ez a tényleges kár. Ennél többet a posta nem fizet. De a tényleges kárt is csak a kártérítésnek a szabályokban megszabott legmagasabb összege erejéig téríti meg a posta.

Közönséges csomagoknál a kártérítés legnagyobb összege 5 kilogrammos súlyfokozatonként van megállapítva; a legnagyobb összegeket az A. 1. Szab. 107. § 6. pontja felsorolja. A kairói és az angol-magyar csomagegyezményben, valamint a magyar-német forgalomban e szempontból nincs eltérés. Értéknyilvánítással ellátott csomagnál a kártérítés legmagasabb összege a nyilvánított érték. A csomag tartalmának teljes megsemmisülése vagy a csomag elveszése esetében tehát a posta a tartalom tényleges értékét téríti meg a csomagra megszabott legmagasabb kártérítési összeg erejéig. Részleges kár esetében a posta az értékcsökkenés összegét téríti meg, de csak a megszabott legmagasabb kártérítési összegig. A kártérítés legnagyobb összegének a megállapítása részleges kár esetében sem jelent aránylagos kártérítést, mint ezt a következő példa mutatja. Egy Budapesten külföldre feladott 20 kg. súlyú közönséges csomag a kairói egyezmény szerint felelős rendeltési igazgatás kezelésében megsérült, s a sérült tartalmú csomagot a címzett visszautasította. Az erről értesített feladó kárigényének fenntartása mellett kérte, hogy a csomagot adják el. Az eladott csomagért 70 aranyfrank folyt be s ezt az összeget a feladó megkapta. Ezekután a feladó igazolta, hogy a csomag értéke 140 aranyfrank volt s 70 aranyfrank kártérítést, valamint a szállítási díjak visszatérítését kérte, amit meg is kapott. A 70 aranyfrank vételár kiutalásával ugyanis a feladó még csak a tartalomnak a sérülés után is megmaradt értékét kapta meg. Ezután még igénye volt az értékcsökkenés nemcsak arányos, hanem teljes összegére a csomag súlya szerint megszabott legmagasabb kártérítési összeg — 20 kg-os csomagnál 70 aranyfrank — erejéig, valamint a szállítási díjak visszatérítésére.

A szállítási díjaknak kártérítéssel kapcsolatos visszatérítése kártérítés jellegű, tehát nem díjtérítésnek, hanem kártérítésnek tekintendő. Kártérítési jellegét mutatja az a tény is, hogy a díjakat a felelős igazgatás fizeti meg, tehát sokszor nem az, akinek a díj jutott. A

kairói csomagegyezmény 38. cikkének 4. pontja értelmében akkor van igénye a feladónak a szállítási díjak visszatérítésére, ha az elveszett, megsemmisült, vagy teljesen kifosztott csomagért kártérítés jár, vagy ha a sérült a csomagot a címzett rossz állapota miatt visszautasította és ezért a postaszolgálat felelős. Nem jár vissza tehát a szállítási díj, ha a címzett a sérült csomagot átvette. Az angol-magyar csomagegyezmény 29. cikkének 4. pontja és az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. cikkének 7. pontja szerint csak elveszés vagy a tartalom teljes megsemmisülése esetében van helye díjvisszatérítésnek. A kártérítéssel kapcsolatos díjvisszatérítés járulékos természetű. Ha kártérítés nem jár, pl. közönséges csomagnál az Északamerikai Egyesült Államokkal való forgalomban, díjtérítésnek sincs helye.

A kártérítés kiutalásával egyidőben s egyszerre szokták a tudakozványi díjat is visszatéríteni. A tudakozványdíj visszatérítésének a kairói csomagegyezmény 27. cikkének 4. pontja, valamint az angol-magyar csomagegyezmény 20. cikkének 3. pontja értelmében akkor van helye, ha a felszólalásra postaszolgálati hiba adott okot. Az amerikai-magyar csomagegyezmény ezt nem mondja ki. A magyar felszólaló azonban az utóbbi viszonylatban kért tudakozványának a díját is visszakaphatja az A. 1. Szab. 10. § 11. pontja alapján, feltéve, hogy a felszólalásra postaszolgálati hiba adott okot. A tudakozványi díj visszatérítése nem része a kártérítésnek. Ezt a díjat mindig az téríti vissza, aki beszedte, s megtérítését a felelős igazgatástól nem követelheti.

A felelőség szempontjából lényeges kérdés az, hogy kártérítésre kinek van igénye. Általában a nemzetközi csomag feladója jogosult a kártérítésre. De a kairói csomagegyezmény 38. cikkének 1. pontja értelmében a kártérítést a címzettnek fizetik ki, ha ez igényli, akár azzal, hogy a sérült, vagy kifosztott csomag átvételekor kárigényét fenntartotta, akár annak az igazolásával, hogy a feladó a kárigényt rá engedményezte. Az angol-magyar csomagegyezmény 29. §-ának 1. pontja is módot nyújt arra, hogy a kártérítést a címzettnek fizessék ki, de csak akkor, ha az elveszés, sérülés vagy kifosztás, a rendeltetési ország szolgálatában történt és a címzett igazolja, hogy a feladó kárigényéről az ő javáról lemondott. Ilyenkor a felvevő igazgatást az esetről értesíteni sem kell. Minden más esetben a kártérítés a feladónak jár. Az amerikai-magyar csomagegyezmény XII. cikkének 1. pontja szerint kártérítésre a „feladónak vagy más jogosult felszólalónak“ van igénye. Nem mondja meg az egyezmény, hogy kit ért más jogosult felszólaló alatt, de nyilvánvaló, hogy nem a címzettet, mert a XII. cikk 13. pontja sze-

rint a kártérítés kifizetésének a kötelezettsége azt az országot terheli, amelynek fenhatósága alá a felvevőhivatal tartozik. Az amerikai-magyar csomagforgalomban tehát a címzettnek nincs kárigénye.

A külföldről Magyarországra irányuló csomagforgalomban is beállhat tehát a magyar posta kártérítési kötelezettsége magyarországi lakosokkal szemben. Ilyen eseteket azonban mindig az illető nemzetközi csomagegyezmény, nem pedig a Postaüzleti Szabályzat alapján kell elbírálni, még ha a kár a magyar postakezelésben keletkezett is. Az A. 1. Szab. rendelkezései ezekben az esetekben csak annyiban hatályosak, amennyiben a nemzetközi egyezmény a belföldi szabály alkalmazását rendeli. (Pl. kairói csomagegyezmény 40. cikke a kézbesítésre, vagy 39. cikkének a) pontja a vis maiorra vonatkozólag.)

Ha a nemzetközi csomagszállítással kapcsolatban a csomag külföldi feladójának vagy címzettjének támad kárigénye és a kárért részben vagy egészben a magyar postaigazgatás felelős, a felelőséget az esetre hatályos nemzetközi csomagegyezmény alapján kell elbírálni. Ilyenkor a magyar postaigazgatás nem a külföldi féllel, hanem a külföldi igazgatással áll szemben. Nem változtat ezen a tényen az sem, ha a külföldi feladó vagy a címzett magyar állampolgár, sőt magyarországi lakos. Utóbbi esetben a kárt ugyan rendszerint a magyar posta fizeti ki, de csak az érdekelt igazgatóságtól kapott felhatalmazásra.

Igyekeztem megvilágítani azokat a szempontokat, amelyek majdnem minden esetben érvényesülnek, amikor a magyar posta kártérítési felelőségének a kérdését kell a nemzetközi csomagforgalommal kapcsolatban elbírálni. A tárgyalt szempontok főként a helyes jogszabály meghatározására és magára a kártérítési kérdésre vonatkoztak. A felelőség kérdésének elbírálásánál azonban természetesen ezen túlmenőleg a kérdéses csomag szállításával kapcsolatos összes szabályokat is figyelembe kell venni a megfelelő jogforrás alapján.

A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdésének változatai a Postaüzletszabályzatban.

Irta: DR. BELUS MIHÁLY postatanácsos.

Les prescriptions du Règlement postal concernant les cartes avec feuilles à replier. Par M. le Dr. Mihály Belus, Conseiller de poste. L'emploi des feuilles d'adresse sur les cartes postales a été admis, avant le Congrès de Rome, dans le service intérieur hongrois et dans les relations austro-hongroises et allemandes. Les feuilles d'adresse collées sur les cartes ayant eu certains désavantages, elles étaient succédées par des cartes avec feuilles à replier. Les dimensions des feuilles à replier ne sont prescrites ni dans le service hongrois ni dans le service international. L'expérience a fait cependant voir qu'elles ne dépassaient guère la moitié du recto des cartes postales. Le mode de coller les feuilles sur les cartes ont donné lieu à plusieurs discussions. Après la mise en vigueur des dispositions du Congrès de Stockholm, il ne fut plus permis de fixer les feuilles au moyen des timbrés-poste ou d'agrafes. Ayant cédé aux réclamations des usagers, l'Administration hongroise a admis, après le Congrès de Londres, dans le service intérieur, les cartes dont les feuilles à replier n'étaient pas complètement collées sur le corps de la carte ou elles y étaient attachées seulement au moyen de timbres-poste ou d'agrafes. L'apparition des cartes dites „auto-collantes“ a fait renouveler tous les problèmes difficiles en ce qui concerne la réglementation. L'utilisation de ces cartes est très appréciée du public, vu que l'on peut garder par un moyen très pratique la copie du texte et de l'adresse écrite sur la carte. Plusieurs administrations postales admettent déjà la circulation de ces cartes dans leur service intérieur. C'est le Congrès de Buenos Aires qui devra prendre une décision définitive au sujet de l'admission générale des cartes „auto-collantes“.

A levelezőlapokat mint önálló levélpostai küldeményt a m. kir. posta a belföldi forgalomban 1869. évi október hó 1-től kezdve, a nemzetközi forgalomban pedig 1880. évi október hó 1-től kezdve rendszerezítette. (L. az 1869. évi P. R. T. 11. számában megjelent 15.903/3117. sz. rendeletet, illetőleg az 1880. évi 20. számában megjelent 16.124/1880. sz. rendeletet.

A levelezőlapot, mint a levelezés legegyszerűbb formáját az a törekvés hozta létre, hogy a feladó és a címzett közötti írásos érintkezés mentesen minden különösebb nehézségtől (levélpapír, levélboríték, bélyeg) jöhessen létre. A levelezőlapok mind a magán, mind a gazdasági és üzleti életben igen jól beváltak, mert egyszerűbb és rövidebb közlemények postai szállítása a levélnél olcsóbb díjazással (általában a levéldíjszabásának feléért) történhetett.

A levelezőlap címét általában magára a levelezőlapra írják. Egyszerre postára adott nagyobb tömegű levelezőlapoknál azonban sok esetben célszerűbb, ha a címiratot külön címcédulákra írják és azután azt a levelezőlapra ragasztják. A címanyagnak előre való elkészítése még abban az időben is előnyt jelentett, amikor a címiratot kézírással készítették, természetesen fokozottabban jelentkezett ez az előny az írógépek elterjedésével. A levelezőlapokra ragasztott külön címcédulák használatát eleinte csak a belföldi, továbbá a magyar-osztrák, német forgalomban engedélyezték. (L.: 1888. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. szakasz, 6. § 1. pontját.) A nemzetközi forgalomban a levelezőlapra ragasztott címcédula használatát az 1906. évi római Egyetemes Postaszerződés engedte meg. (L.: a hivatkozott szerződés Fogyanatosító Szabályzatának XIV. cikkét.)

A levelezőlapra ragasztott címcédula legnagyobb nagysága mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban 5 cm-nél hosszabb és 2 cm-nél szélesebb nem lehetett. (L.: az 1901. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. rész, 6. § 7. pontját, illetőleg a római Postaszerződés Fogyanatosító Szabályzat XIV. cikk. 3. pontját.) A megadott 5×2 cm-es méretet meghaladó nagyobb címcédula használatát a belföldi, valamint az Ausztriával és a megszállott tartományokkal való forgalomban az 1901. évi december hó 10-én kelt 81.465. sz. rendelet engedte meg. (L.: P. R. T. 1901:67. sz.) Az idézett rendelet a levelezőlapra ragasztható nagyobb alakú címcédula legnagyobb méretét akként határozta meg, hogy a címcédula a levelezőlap címoldalán csak annyi helyet foglalhatott el, hogy a rendeltetési postahivatal keletbélyegzőjének lenyomata számára, valamint egyéb szolgálati megjegyzések feljegyzésére elegendő helynek kellett maradni.

A levelezőlapon alkalmazott külön címcédulát minden esetben a levelezőlap címoldalára egész terjedelmében kellett felragasztani. (Lásd az 1. sz. ábrát.)

A levelezőlapra ragasztott külön címcédula hátránya az volt, hogy a külön címirat előállítása idővesztéssel járt és a felragasztásnál tévedések fordultak elő. (A címiratot elcserélték.) Megoldást kellett tehát keresni arra, hogy a levelezőlap szövegét és címiratát egyszerre (írógép használatánál egyszeri géphehelyezéssel) lehessen megírni. Erre a célra szolgálnak az ú. n. visszahajtható címlapokkal ellátott levelezőlapok.

E levelezőlapok lényege abban áll, hogy a levelezőlap pár centiméterrel szélesebb kartonlaphból készül, mint a rendes levelezőlap (kb

15 cm nagyságban) és ebből a levelezőlap szélességének megfelelő részt (kb 10 cm-t) a közlemény, a többi (kb 5 cm-t) pedig a cím részére használnak fel. Megírás után a címiratra szolgáló részt visszahajtják és a kartonlap törzsére ragasztják. Az így kiállított levelezőlap a visszahajtott címlapú levelezőlap, amely méretben végeredményben ugyanakkora, mint a többi levelezőlap. (Lásd a 2. és 3. sz. ábrát.)

A visszahajtott címlapú levelezőlapok használatát a Madridban 1920-ban kötött postaszerződés engedte meg. (L.: az idézett szerződés Foganasító Szabályzat XIV. cikk. 3. pontját.) A belföldi forgalomra nézve az engedélyezést a madridi Postaszerződés és Egyezmények végrehajtása tárgyában kiadott és a P. R. T. 1921. évi 101. számában megjelent 33.764/1921. sz. rendelet tartalmazza.

Az idézett rendelkezések azt, hogy a címirat céljára szolgáló visszahajtott rész mekkora legyen, számszerűleg — sem a bel-, sem a nemzetközi forgalomban kezdetben nem határozták meg. Mind a belföldi, mind a nemzetközi szabályzat azonban feltételként írta elő azt, hogy a visszahajtott rész a levelezőlap jellegét nem változtathatja meg és, hogy a visszahajtott részt teljes egészében a levelezőlap törzsére kell ragasztani.

A visszahajtott címlapú levelezőlapokat mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban a közönség jelentős számban adta postára. A postára adott ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott címlap általában a levelezőlap törzslapjának a fele (kb 5 cm szélességű) volt. A visszahajtott címlap nagyságát évek hosszú során át senki sem tette vitássá.

Ezzel szemben a visszahajtott címlapnak a levelezőlap törzslapjára való ragasztása mikéntje tekintetében azonban már az életbeléptetés esztendejében a posta és a feladók között viták keletkeztek. A feladók egyrésze ugyanis a visszahajtott címlapot nem teljes egészében, hanem legtöbbször csak a felső élen ragasztotta a levelezőlap törzsére, mások megint a visszahajtott lapot nem enyvezéssel ragasztották a levelezőlap törzslapjára, hanem csupán a bérmentesítésre szolgáló bélyegekkal erősítették a levelezőlap törzslapjára. A feladóknál kifejlődött különböző gyakorlatot a P. R. T. 1922. évi 35. számában megjelent 12.379. sz. rendelet sem kifogásolta. Nevezetesen e rendelet a belföldi és a nemzetközi forgalomban a visszahajtott címlapú levelezőlapokra nézve egyetlen feltételnek csupán azt kötötte ki, hogy a visszahajtott rész a levelezőlap törzsével teljesen összefüggjön, illetőleg a címoldalra legyen kihajtván és valamilyen módon (ragasztóanyag, enyvezés) tartósan legyen odaerősítve és végül, hogy a levelezőlap jellegét ne változtassa

meg. E rendelet azonban még azt is kimondotta, hogy a postahivatalok azokat a levelezőlapokat se kifogásolják, amelyek visszahajtott címlapját a feladó postabélyegekkal erősítette a törzslapra. Az 1925. évben kiadott Postaüzleti Szabályzat a visszahajtott címlapú levelezőlap kezelését szintén az idézett rendeletnek megfelelően szabályozta. (L.: Postaüzleti Szabályzat 33. § 7. pontját.) (Lásd a 4. sz. ábrát.)

Az 1925. évi október hó 1-én életbelépett stockholmi Egyetemes Postaszerződés és Egyezmények gyakorlati alkalmazása során egyes külföldi postaigazgatások az idézett szerződést foganatosító szabályzat idevonatkozó 10. cikkének 4. pontját már olyképpen értelmezték, hogy a levelezőlapok visszahajtható címlapját nem elég kapocccsal, vagy bélyeggel a törzslaphoz erősíteni, hanem azt ragasztóanyaggal teljesen rá kell ragasztani a törzslapra; ugyanakkor ezek az igazgatások az olyan levelezőlapokat, amelyeknek visszahajtható címlapját csak kapocccsal vagy bélyeggel erősítették a levelezőlaphoz, portózni rendelték. Ez a rendelet a gyakorlatban a feladók és címzettek zaklatását jelentette. Ezért a postahivatalok utasítást kaptak, hogy a közönség figyelmét felhívják egyes igazgatások által követett erre a gyakorlatra, illetőleg arra, hogy a külföldre szóló levelezőlapjaik visszahajtott címlapját a portózás elkerülése végett teljes egészében ragasszák a levelezőlap törzsére. A hivatalok azonban ezúttal utasítást kaptak arra is, hogy sem a külföldre szóló, sem pedig a külföldről jövő és csak kapocccsal vagy bélyeggel leragasztott visszahajtott címlapú levelezőlapokat ne portózzák meg. (L.: P. R. T. 1927. évi 38. számában megjelent 35.804/1927. sz. rendeletet.)

Mint hogy a külföldi postaigazgatások közül egyesek a visszahajtott címlapú levelezőlapok közül azokat, amelyek visszahajtott címlapja nem volt teljesen a levelezőlap törzsére ragasztva továbbra is megportózták, egyrészt a közönség érdekeinek megóvása, másrészt a levelezőlapok bel- és külföldi forgalomban való kezelése egyöntetőségének a biztosítása végett, az 1930. évi július 1-én életbelépett londoni Postaszerződés és Egyezmények végrehajtása tárgyában kiadott rendelet úgy a belföldi, mind a nemzetközi forgalomra nézve kimondotta, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapok visszahajtható részét teljes egészében rá kell ragasztani a levelezőlap törzsére. A bélyeggel vagy a kapocccsal való odaerősítés nem elégséges és az így postára adott levelezőlapokat, mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban meg kellett portózni. (L.: P. R. T. 1930. évi 27. számában megjelent 77.000/1930. és az 1930. évi 59. számában megjelent 95.127/1930. számú rendeletet.)

A posta a közönséget a visszahajtott címlapú levelezőlapok mikénti postára adására sajtóközlemény útján hívta fel.

A visszahajtott címlapú levelezőlapok visszahajtható lapjának a levelezőlap törzslapjára való ráragasztásának megkövetelése a közönség körében igen erős ellenzést váltott ki és sűrűn hangzottak el panaszok a vonatkozó szabály szigorúsága miatt. Éppen ezért egyrészt a felszólalásokra való tekintettel, másrészt arra, hogy a visszahajtott résznek nem teljes egészében való ráragasztása (bélyeggel, kapocccsal) a postai kezelést nem hátráltatta, a magyar posta megengedte, hogy a *belföldi forgalomban* levelezőlap díjszabással adhassák postára azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat is, amelyeknek visszahajtható részét a feladó a levelezőlap törzslapjára nem teljes egészében, hanem csak részben ragasztotta rá, vagy pedig csak bélyeggel, kapocccsal erősítette oda. (L.: a P. R. T. 1936. évi 21. számában megjelent 104.383/1936. számú rendeletet.) Ez a rendelkezés még ma is érvényes. A külföldi forgalomban azonban továbbra is kötelező a visszahajtott címlapnak a levelezőlap törzsére való teljes ráragasztása. (A. 1. Szab. 28. § 5. p.)

A visszahajtott címlapú levelezőlapok használata terén szinte forradalmi jellegű változást jelentett az ú. n. önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapoknak a forgalomba kerülése, amelyeknél a levelezőlap közleményéről és címéről külön indigó használata nélkül lehetett másolatot készíteni. Ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott címlap ugyanakkora, mint a levelezőlap törzslapja és a két egyforma nagyságú lap egymásra ragasztása után a levelezőlap tulajdonképpen zárt levelezőlap jellegűt kap. Ezeknél a levelezőlapoknál a visszahajtott lapot azért nem lehetett teljes egészében a levelezőlap törzsére ragasztani, mert úgy a levelezőlap törzslapjának, mint a visszahajtott lapnak az egyik oldala festőréteggel (indigóval) van bevonva, amire ragasztóanyagot nem lehetett alkalmazni. Éppen ezért ezeknél az önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapoknál a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott lapot csak a felső és az oldaléleken lehetett ragasztóanyaggal ellátni és így egymásra ragasztani. Azonban akár az összes éleken, akár a hosszélen vagy az oldalélen van is a visszahajtott lap a levelezőlapra ragasztva, a levelezőlapoknál a levelezőlap-jelleg megszűnt és azokat zárt, illetőleg részben zárt levelezőlapoknak kellett tekinteni. (Lásd az 5., 6. és 7. sz. ábrákat.)

Azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapszerű küldeményeket, amelyeknél a visszahajtott címlap ugyanakkora, mint maga a levelezőlap törzslapja, a magyar posta levelezőlapként sem a belföldi, sem a

külföldi forgalomban levelezőlapdijszabással postai szállításra nem fogadta el. De a nemzetközi forgalomban sem fogadta el egyetlen postaigazgatás sem ezeket a lapokat levelezőlapként, hanem mint szabályellenes küldeményeket megportózták. Néhány igazgatás azonban, pl. a cseh és német igazgatás — a saját belföldi forgalmukban — e levelezőlapoknak levelezőlapként való kezelését megengedték.

Ezekből a kifogásolt szerkezetű levelezőlapokból igen nagy mennyiség került nálunk is forgalomba. Ezeknek a küldeményeknek nagy része azonban nem önmásoló levelezőlap volt, vagyis olyan, amelyeknél a levelezőlap egyik oldala festőréteggel volt ellátva, hanem egyszerű síma lap, megfelelő enyvezéssel, úgy, hogy a levelezőlap nagyságával egyező visszahajtott címlapot nemcsak az éleken, hanem teljes egészében a levelezőlap törzsére lehetett ragasztani. Ezek a visszahajtott címlapú levelezőlapok tehát annak a feltételnek, hogy a visszahajtott címlapot teljes egészében a levelezőlap törzsére kell ragasztani, megfeleltek, s csupán annyiban estek kifogás alá, hogy a visszahajtott címlap ugyanakkora volt, mint a levelezőlap törzslapja. A magyar posta álláspontja kezdettől fogva az volt, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapoknál a visszahajtható résznek feltétlenül kisebbnek kell lennie, mint a levelezőlap törzslapja, mert csak ebben az esetben marad meg a levelezőlap jelleg. A magyar posta szabályai szerint a visszahajtott címlap legfeljebb a törzslap háromnegyede lehet. (L.: A. 1. Szab. 28. § 5. pont 221. sz. fedőlap.) Ha ellenben a visszahajtott rész ugyanakkora, mint maga a levelezőlap törzse a két egyforma lapnak összeragasztása után, a levelezőlap-jelleg megszűnik és az egymásrahajtott két lapból zárt levelezőlap lesz. Éppen ezért a magyar posta levelezőlapként nem fogadta el azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat, amelyeknél a visszahajtott címlap a levelezőlap törzsével azonos nagyságú volt, még akkor sem, ha a visszahajtott címlap teljes egészében volt is a törzslapra ragasztva.

Tekintettel azonban arra, hogy a közönségnek nagy mennyiségű olyan visszahajtott címlapú levelezőlapja volt, amelyeknél a visszahajtott rész a levelezőlap törzslapjával volt azonos nagyságú, később a magyar posta méltányosságból megengedte, hogy ezeket a levelezőlapokat kizárólag a belföldi forgalomban 1938. évi december 31-éig bezárólag postára adhassák abban az esetben, ha a visszahajtott címlap teljes egészében a levelezőlap törzsére van ragasztva. Azokat a visszahajtott címlapú levelezőlapokat, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú címlapot nem teljes egészében, hanem csak részben — az éleken -- ragasztották a törzslapra, a posta továbbra sem fogadta el, levelező-

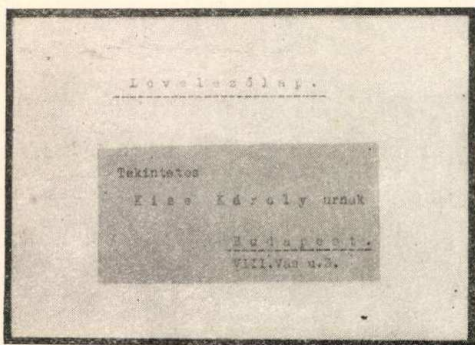
lapdíjszabással postai szállításra. (P. R. T. 1938. évi 8. számában megjelent 90.449/4. sz. rendelet.)

Fentebb már említettük, hogy egyes külföldi postáigazgatások (mint pl. a német és a cseh) a belföldi forgalmukban megengedték az olyan visszahajtott címlapú levelezőlapoknak is a postára adását, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott címlap nem volt teljes egészében, hanem csak az oldaléleken a levelezőlap törzslapjára ragasztva. A Felvidék egy részének az anyaországhoz való visszacsatolásával kapcsolatban most már az a helyzet állt elő, hogy a visszacsatolt területeken levő közönség a birtokában levő visszahajtott címlapú szóbanforgó levelezőlapokat a magyar postahivataloknál levelezőlapdíjszabással nem tudta postára adni, illetőleg, ha postára adta azokat, a felvevő magyar hivatalok megportózták. A visszacsatolt területeken lévő közönségnek részben olyan visszahajtott levelezőlapjai voltak, amelyeknél a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott lapot csak részben lehetett a törzslapra ragasztani (önmásoló levelezőlapok) részben olyanok, amelyek visszahajtott címlapját teljes egészében lehetett a törzslapra ragasztani. Erre való tekintettel a magyar posta, folytatólag engedélyt adott e levelezőlapok levelezőlapdíjszabással való postára adására. Tekintettel azonban arra, hogy a magyar posta a nemzetközi szerződésektől eltérő szabályokat csak a belföldi forgalomban hozhat, e levelezőlapok forgalmát is kizárólag a belföldi forgalomra engedélyezte, mégpedig olyképpen, hogy a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú visszahajtott címlapú levelezőlapokat — akár teljes egészében, akár részben van is a visszahajtott címlap a levelezőlap törzsére ragasztva — a feladók bármely belföldi postahivatalnál kizárólag a belföldi forgalomban 1939. évi december hó 31-éig bezárólag levelezőlapdíjszabással adhatják fel. (L.: P. R. T. 1938. évi 54. számában megjelent 133.819/1938. számú rendeletet.)

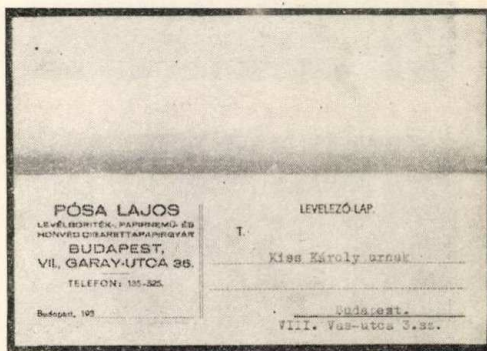
A visszahajtott címlapú levelezőlapok kérdése azonban ezzel még nincs megoldva. A közönség ugyanis különösen az önmásoló levelezőlapokhoz ragaszkodik erősen, mert e levelezőlapoknál a levélmásolatok külön másolópapír használata nélkül is készíthetők. Viszont ezeket az önmásoló levelezőlapokat az egyik oldalon történő festékezés miatt csak úgy lehet előállítani, hogy a visszahajtott címlap a levelezőlap törzslapjával azonos nagyságú. Ezzel szemben pedig tény az, hogy a visszahajtott címlapú levelezőlapoknál, ha a levelezőlap törzsével azonos nagyságú címlapot a levelezőlap törzsére csak az éleken ragasztják rá, akkor a levelezőlapjelleg megszűnik és a levelezőlaphból már zárt levelezőlap

*A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdéseinek változatai
a Postaüzletszabályzatban.*

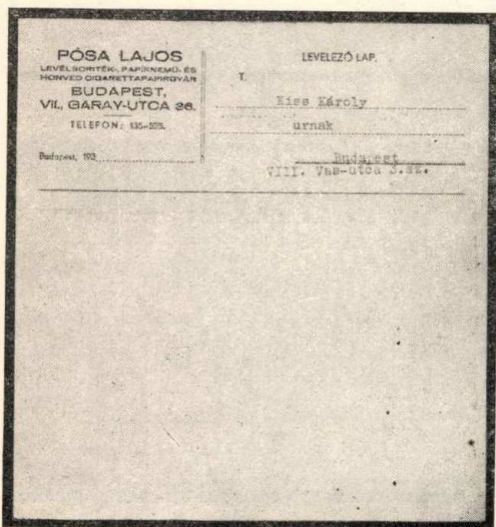
lesz. Tekintettel arra, hogy ezek az önmásoló visszahajtott címlapú levelezőlapok nemcsak belföldön, hanem külföldön is el vannak terjedve és azok postára adásának engedélyezését a közönség az egyes postaigazgatásoknál szorgalmazza, e levelezőlapok postára adásának kérdése a legközelebbi nemzetközi postakongresszuson (1939-ben Buenos Airesben) is tárgyalásra kerül s így e kérdésben döntést a buenos-airesi kongresszustól lehet várni.

1. ábra.

3. ábra.

2. ábra.

4. ábra.

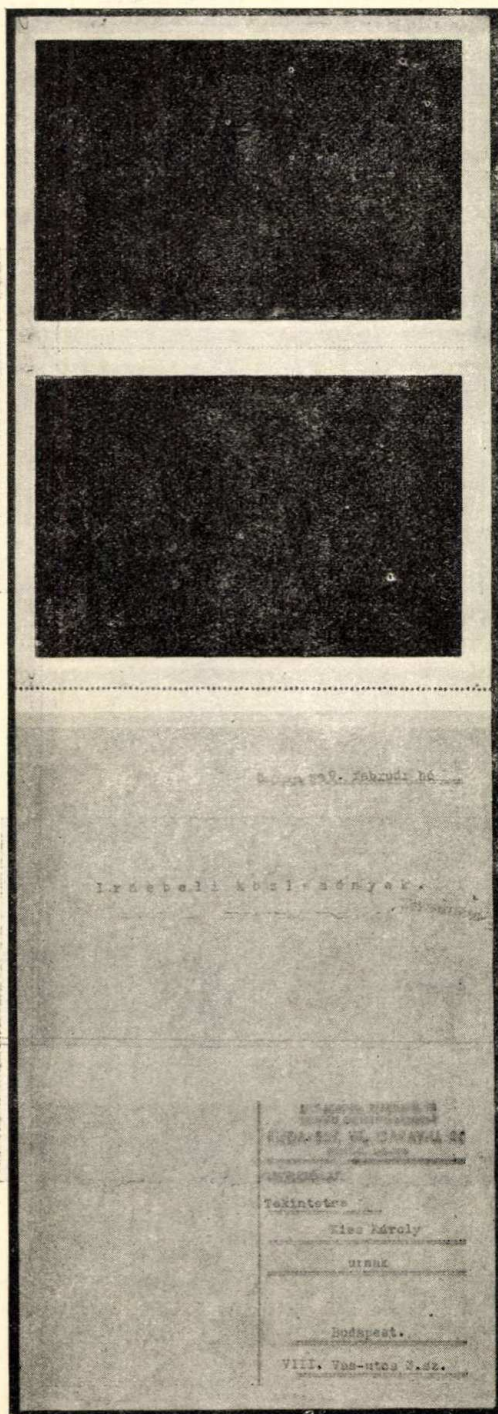
Az 1. ábra a levelezőlapot a ráragasztott címcédulával ábrázolja.

A 2. ábra a visszahajtott címlapú levelezőlapot az írógépen történt címmegeírás után ábrázolja, amikor a címlap még nincs visszahajtván.

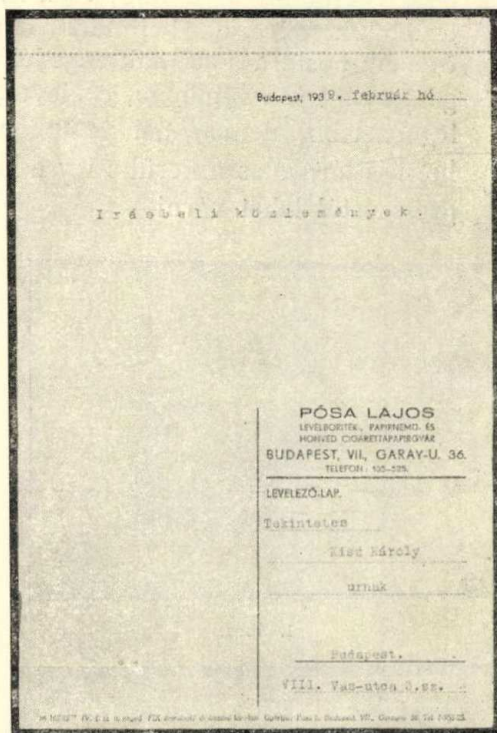
A 3. ábra a levelezőlap előoldalát ábrázolja, amikor a visszahajtott címlap már a levelezőlap törzsére van ragasztva.

A 4. ábra a levelezőlap előoldalát ábrázolja, amikor a visszahajtott címlap csak bélyeggel van a levelezőlap törzsére ragasztva.

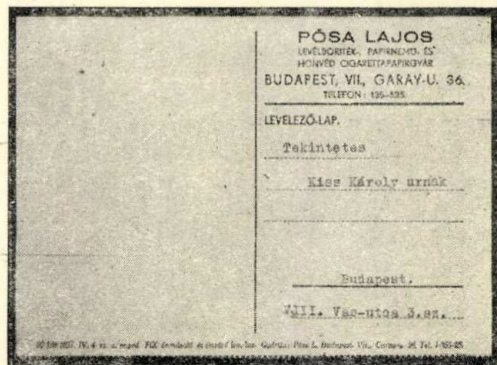
A visszahajtott címlapú levelezőlap kérdésének változatai
a Postaüzletszabályzatban.

5. ábra.

6. ábra.

7. ábra.

Az 5. ábra az önmásoló levelezőlapot festőréteggel bevont oldalával és a másolat céljára szolgáló papírlappal ábrázolja. Írógépbe helyezéskor a másolópapírt az indigós részre hajtják és úgy helyezik gépbe. A levelezőlap megírásával egyidőben készül tehát a másolat is. Leírás után a másolatot a levelezőlaptól elválasztják.

A 6. ábra az önmásoló levelezőlapot megírás és a másolópapír leszakítása után ábrázolja.

A 7. ábra az önmásoló levelezőlapot összehajtás (a törzslap és a címlap) egymáshajtatása, illetőleg ragasztása után — tehát postára adásra készen — ábrázolja.

ÉRDEKES KÉRDÉSEK.

Questions intéressantes.

2.

Ujabb pályatételeink:

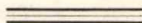
2. Kincstári hivatalok egyik-másikánál a levélkézbesítőket az utalványösszegek háznál való kifizetésével és más mellékteendők el-látásával is megbízzák. (Rádiódíjak, hitelezett távirási díjak, távbeszélő díjak beszede stb.) Mi az előnye, esetleg hátránya ennek a gyakor-latnak?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt-vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határ-idő: 1939. március 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem a szerző nevét külön borítékba zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha szerző a munkáért jutalomdíjat kap, vagy legalább is dicséretben részesül. A jutalomdíj összege 50 P.

A jutalomban vagy dicséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben jelenik meg. A pályamű végén a kidolgozaskor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

▲ pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szer-kesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, kik a bírálatra lesznek hivatva, nem vehetnek részt.

ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie. — Pratique.

3. Ha a postaügynökség és az ellenőrzőhivatal között váltott közúti járatot továbbított zárlatok nem az ellenőrzőhivatal, hanem a közúti járatba bekapcsolt más postahivatal közvetíti, a közvetítőhivatal és az ügynökség közötti forgalomban közlekedő közúti járatnak kell-e óralevelet használni?

Igen.

Az A. 5. Szab. 20. §. 4 pont 1. bekezdés utolsó mondata szerint „Óralevelet kell használni akkor is, ha a postaügynökség csak ellenőrző hivatalával áll rovatolási összeköttetésben és a szállítás közúton történik.” E rendelkezés lényege, hogy a postahivatal és a postaügynökség közötti közúti szállításnál mindig óralevelet kell használni. Az a körülmény, hogy kivételes esetben a közúti járatot nem az ellenőrzőhivatal, hanem más postahivatal tartja fenn, az óralevél használatának kötelezettségén mitsem változtat. (Beküldött kérdés.)

4. Olyan közúti járatnál, amelybe postaügynökség is van bekapcsolva, az útközi postaügynökség a következő útközi hivataloknak szóló pénzeszsákok és kézicsomagok átvételét a küldőnccel hol ismerteti el?

A rovatlap VI. részében.

Az A. 2. Szab. 66. §. 6. pontjában foglaltak szerint, „ha az útközi postamesteri hivatal egyenleget nem vezet, a küldőnccnek közvetítésre átadott saját és idegen pénzeszsákokat az indító hivatal saját rovatlapjának VI. részébe bevezeti és az átvételt a küldőnccel ott ismerteti el.” E rendelkezés értelmében tehát azok a postai szervek, amelyek egyenleget nem vezetnek,

az anyag átvételét a küldőnccel a rovatlap VI. részén ismertetik el. Minthogy a postaügynökségek egyenleget szintén nem vezetnek, az idézett általános szabályt a közúti járatba bekapcsolt postaügynökségek által továbbadott zárlatok átadásánál is alkalmazni kell. (Beküldött kérdés.)

5. A postaügynökséghez érkező és 1-jei kifizetésre utaló záradékkal ellátott illetmény- és nyugellátási utalványokat a következő hóra előkészített megterhelő naplóba az érkezés napján vagy pedig csak elsején kell-e beírni?

Az érkezés napján.

Az A. 5. Szab. 26. §. 2. pont 5. bekezdésében foglaltak szerint „a hó vége felé érkező, de csak a következő hó 1-jei kifizetésre utaló záradékkal ellátott illetmény- és nyugellátási utalványokat a hátoldalukon már a beérkezés napján érkezési bélyegzőlenyomattal kell ellátni, de érkeztetni nem az érkezés hónapjáról, hanem a következő hónapra előkészített megterhelőnaplóban kell”. Az idézett pont tehát kifejezett rendelkezést tartalmaz arra nézve, hogy a hó végén érkező szóbanforgó utalványokat nyomban érkeztetni, illetőleg nyilvántartani kell. A beérkező utalványok beírását tehát a postaügynökségeknél sem szabad elsejére halasztani.

Természetesen ezeknek az utalványoknak a beírásánál figyelemmel kell lenni arra is, hogy minden megterhelőnapló első tételeiként az előzőhavi maradványt kell beírni. A maradványt pedig csak a hó végén, az előzőhavi megterhelőnapló lezárása után lehet megállapítani. Erre a célra tehát a használatba vett következő havi megterhelőnapló elején a megfelelő helyet üresen kell hagyni és az előző bekezdésben

említett nyugellátási utalványokat csak az úrsen hagyott sorok után szabad nyilván- tartásbavétel céljából, előre bevezetni. (Beküldött kérdés.)

6. Képes hetilap megrendelését tartalmazó nyomtatványküldeményben az évi, félévi és negyedévi előfizetés összegére vonatkozó előnyomott szövegből (egy évre 25 pengő — félévre 12.50 pengő — negyedévre 6.25 pengő) a megfelelő részt a feladó aláhúzhatja-e, illetőleg a feleslegeket törölheti-e?

Igen.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2/c. pontja szerint a könyvkiadói munkákra, könyvekre, hírlapokra, metszetekre, zeneművekre vonatkozó megrendelőlapokon és aláírási íveken a többek között kézírással szabad feljegyezni a megrendelt kiadmányok árát, va-

lamint az ár lényegéhez tartozó feljegyzéseket. Az idézett § 2/o pontja szerint pedig a belföldi forgalomban ezenfelül hírlapmegrendelőlapokban még az előfizetés időtartamát is be lehet írni. Nyilvánvaló tehát, hogy a belföldi forgalomban a folyóiratok megrendelőlapjaiba a megrendelt folyóirat árának (előfizetési díjának) és az előfizetés időtartamának kézírással való bejegyzése megengedett.

Ha pedig valamely bejegyzésnek kézírással való beírását az Üzletszabályzat megengedi, nem kifogásolhatjuk azt az eljárást, hogy a hírlapkiadóhivatalok a feladó írásbeli munkájának a megkönnyítése céljából a megengedett bejegyzéseket előnyomassák, abból a célból, hogy azokból a feladó a neki megfelelőt aláhúzhassa, illetőleg a feleslegeket törölhesse. (L.: „A nyomtatványküldeményekre vonatkozó szabályok ismeretű füzet V. szakasz 5. pontját.) (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1938. december.

Rovatvezető: Dr. RUTTNER BÉLA, m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et des règlements sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également communiqués dans les tableaux ci-après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats ma-

xima, et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement de l'année courante jusqu'au mois indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

A magyar posta a világháborút követő összeomlás utáni években még egyetlen hónapban sem bonyolított olyan nagy forgalmat, mint az 1938. esztendőben. Az eredmények az eddigi csúcsgorgalmat képviselő 1929. évi decemberi eredményeket is jelentékeven túlszárnyalják. E nagy forgalom kialakulásában számottevő tényezőt képviselnek már a felszabadult területek is, bár meg kell jegyeznünk, hogy a forgalmi eredmények a felszabadult területek forgalmi adatai nélkül is meghaladják az eddigi csúcseredményeket. Az elért forgalom tehát mindenképen igen kedvező.

A postai üzletágban a postatakarék-betétek és betét-visszafizetések kivételével minden küldemény forgalma jelentékeven emelkedett. Első sorban természetesen azok a küldemények mutatják fel a leg-

kedvezőbb eredményeket, amelyek a karácsonyi ünnepek és az új esztendő ajándékozási és szerencsekívánatokat küldő szokással függnek össze. A feladott közönséges levélpostai küldemények darabszáma a múlt évi decemberi forgalmat 19.4%-kal haladta meg. A közel 59 millió darab levélpostai küldeményt kitevő forgalom csúcseredményt képvisel, mert az 1934. év decemberében csak 37.6 millió, az 1935. évben 39.7 millió, az 1936. évben 44.4 millió és az 1937. évben 49.3 millió levélpostai küldeményt adtak postára. A korábbi évekről nem állanak rendszeres havi adatok rendelkezésre, de bizonyosnak látszik, hogy az 1938. évihez hasonló forgalommal egyik esztendő sem dicsekedhetik. Hasonlóan egyedül álló eredményt képvisel a csomagforgalom is. Összehasonlítással szolgáljanak a következő adatok:

A posta forgalma.

Év	Hó	Feladott csomag	Kézbesített 1000 darab
1928.	december	1.143	1.281
1929.	„	1.133	1.250
1930.	„	1.129	1.189
1931.	„	988	1.028
1932.	„	949	990
1933.	„	952	990
1934.	„	928	945
1935.	„	1.029	1.029
1936.	„	1.101	1.113
1937.	„	1.151	1.157
1938.	„	1.369	1.371

A forgalom tehát a múlt esztendőhöz viszonyítva 218, illetőleg 214 ezer csomaggal emelkedett, amely emelkedésből a felszabadult területekre csak 43, illetőleg a kézbesítésnél 91 ezer csomag esett. A forgalom tehát a felszabadult területek adatai nélkül is felette kedvező. Jelentékenyen emelkedett a postautalvány- és a csekkforgalom, továbbá az ajánlott küldemények darabszáma is. Ez utóbbiak a múlt évvel szemben 31.3%-os emelkedést mutatnak fel. A postatakarékforgalom is szemmel láthatólag mindjobban visszatér a régi kerékvágásba. A betétek száma ugyan még messze a múlt évi adatok alatt maradt, a nagyobb betétek azonban már részben visszatértek a gazdasági élet vérkeringésébe. Emellett szól, hogy a betétek összege a múlt évhez képest 3.8%-kal emelkedett, a visszafizetések száma és összege viszont 32,8, illetőleg 27.3%-kal csökkent.

A budapesti helyi expressz levélpostai küldemények 1935. évi decemberi díjleszállítása óta eltelt három esztendő alatt a küldemények forgalma igen erősen megnövekedett. Míg az 1935. évben csak 116.074, addig az 1936. évben 180.021, az 1937. évben 239.093 és az 1938. évben már 291.988 darab helyi expressz levélpostai küldeményt adtak postára. A múlt évhez viszonyított emelkedés 22.1%-nak felel meg, ami a postaküldemények átlagos évi forgalomemelkedésénél lényegesen nagyobb.

Ugyancsak 3 év múlt el a filléres posta-

megbízási nyugták rendszeresítése óta is. Ezek forgalmi eredményei már nem kedvezők, mert a múlt évvel szemben jelentős forgalomhanyatlás mutatkozik. Megjegyezzük azonban, hogy az 1937. évi eredményeket egyes cégek és intézmények által kíséreltetnek szánt tömeges feladások duzzasztották meg. Bizonyítja ezt az is, hogy a nyugták túlnyomó többségét beváltatlanul visszaküldötték. Az 1938. évben a nyugtákat már komolyabb követelések behajtására használták fel, úgy hogy a beváltatlanul visszaküldött filléres megbízási nyugták száma a múlt évvel szemben 67.0%-kal csökkent, a beváltottaké pedig 24.4%-kal emelkedett. A részletes adatokat alább közöljük:

Év	Beváltott filléres megbízási nyugták	Beváltatlanul visszaküldött nyugták	Összes darabszáma
1936.	7.031	23.808	30.839
1937.	13.497	118.493	131.990
1938.	16.787	39.150	55.937

A feladott és kézbesített táviratok darabszáma az előző év decemberéhez képest 33,9, illetőleg 29.1%-kal emelkedett, és a felvidéki forgalom figyelembe vételével emelkedett az 1938. év novemberéhez viszonyítva is, anélkül viszont a 10 éves átlagos forgalomnak megfelelően csökkent. A feladott táviratok darabszáma a nagy forgalomemelkedés ellenére sem érte el az 1928. évi legkedvezőbb eredményeket, de már az 1930. évi forgalom szintje körül mozgott. A forgalom alakulását a következő adatok szemléltetik:

Év	Hó	Feladott távirat 1000 drb
1928.	december	293
1929.	„	288
1930.	„	240
1931.	„	186
1932.	„	154
1933.	„	150
1934.	„	145
1935.	„	153
1936.	„	161
1937.	„	174
1938.	„	233

A távbeszélő forgalom a múlt évi eredményekkel szemben ugyancsak erőteljesen emelkedett, bár a fejlődés üteme az utolsó hónapokban érezhetően meglassúbbodott. Így a távbeszélő állomások az 1937. év decemberében az 1936. év decemberéhez képest még 9.311 állomást (9.1%) kitevő szaporulatot értek el, ezzel szemben az 1938. év szaporulata csak 8.046 állomást (7.2%) képvisel. A felszabadult területeken bekapcsolt állomások figyelembe vételével az évi szaporulat természetesen lényegesen nagyobb, 11.804 állomás, vagyis 10.6%. Nem olyan kedvező, mint az 1937. esztendőben, a helyi forgalom emelkedése sem. Míg az 1937. évi decemberi forgalom az előző évinél még 996.000 beszélgetéssel, vagyis 8.3%-kal volt nagyobb, addig az 1938. évi decemberi forgalom az 1937. évit csak 655.000 beszélgetéssel haladta meg, ami csak 5.0%-os emelkedésnek felel meg. Majdnem ugyanilyen a helyzet a távolsági forgalomnál is, bár ennek alakulása még most is igen kedvező. A forgalom az összeomlás utáni időszak decemberei között az eddig elért legnagyobb forgalmat képviseli. Az utolsó 11 év adatait alább közöljük:

Év	Hó	Kezd. táv. beszélgetés 1000 db
1928.	december	366
1929.	„	403
1930.	„	341
1931.	„	351
1932.	„	289
1933.	„	288
1934.	„	297
1935.	„	329
1936.	„	357
1937.	„	404
1938.	„	501

A rádióelőfizetők száma az 1937. év decemberéhez viszonyítva 35.710 engedélyessel, vagyis 9.3%-kal, az 1938. év novemberéhez képest pedig 7.747 előfizetővel, tehát 1.9%-kal emelkedett, úgy hogy az év-

végi létszám 419.215 volt. Mind az évi, mind a havi szaporulat, a mi viszonyaink között egészen rendkívülinek mondható, mert az átlagos évi emelkedés az 1936. évig 12—13.000 előfizető, az 1937. évben közel 18.000 és az 1938. évben közel 36.000, vagyis az 1937. évinek majdnem a kétszerese volt. Ugyanez áll a november és december közötti havi szaporulatra is. Míg az 1934. év decemberében 4.369, az 1935. évben 3.694, az 1936. évben 4.011 és az 1937. évben 4.497 előfizetői szaporulat jelentkezett, addig az 1938. évben a létszám 7.747 engedéllyel emelkedett. A november hónappal szemben jelentkező emelkedésből 2.462 a budapesti és 5.282 a vidéki engedélyesekre esett, vagyis a budapesti előfizetői létszám 1.7%-os emelkedésével szemben a vidéki létszám 2.0%-kal emelkedett. Ami az egyes igazgatósági kerületeket illeti, az évi és a december havi szaporulatot illetően is első helyen a szegedi igazgatósági kerület áll 12.6, illetve 2.8%-os emelkedéssel, ezt követi az évi szaporulat tekintetében a soproni (10.8%), a pécsi (10.7%), a debreceni (8.9%) és végül a budapesti igazgatósági kerület (8.3%), a december havi szaporulat tekintetében pedig a pécsi (2.3%), a debreceni (2.1%), a soproni (1.8%), majd a budapesti postaigazgatósági kerület (1.6%). A felszabadult területek rádióelőfizetőiről még nincsenek adatok.

A forgalom munkaegységekben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint hogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei ésszolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket

először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembe vételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeiben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta, táviró, távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év novemberéhez képest igen nagy mértékben, 16.7%-kal emelkedett. A decemberi forgalmat kifejező 45.7 millió munkaegység a magyar postánál a világháborút követő időben elért legnagyobb forgalmat képviseli. A forgalom még a felszabadult területek postai szervei által feldolgozott munkaegységek nélkül is csúcs-

eredményt képvisel, mert az 1929. évi december hónapban elért 41.4 millió munkaegységet 2.5 millió munkaegységgel meghaladja. Az utolsó 10 év decemberi forgalmáról összehasonlításul szolgáljanak az alábbi adatok:

Év	Hó	Forgalom millió munkaegység
1929.	december	41.4
1930.	„	38.7
1931.	„	34.8
1932.	„	31.9
1933.	„	31.8
1934.	„	32.3
1935.	„	34.4
1936.	„	36.9
1937.	„	39.1
1938.	„	45.7,

illetőleg a felszabadult területek forgalma nélkül 43.9 millió munkaegység.

A múlt év decemberéhez viszonyítva a legnagyobb forgalomemelkedés — mint már hónapok óta — most is a táviró üzletágnál jelentkezik, 37.2%, ezt követi a postai üzletág 18.3%-os, majd a távbeszélő üzletág 10.4%-os, végül a rádió üzletág 9.4%-os emelkedéssel.

A munkaegységekben kifejezett forgalom mind az 1938. évben, mind 1938. decemberében a postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél erőteljesebben emelkedett, mint a kincstári postahivataloknál.

1. POSTAFORGALOM.¹⁾ — 1. Trafic postal.¹⁾

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, belfél és összeg csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék befél Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön-séges	ajánlott recom-mondés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	422.671	15.862	661	11.362	10.653	725.039	717	47.902	18.092	2.271.761	
1931.	—	370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
1932.	—	351.739	9.288	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
1933.	—	346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.573.012	
1934.	—	413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
1935.	—	410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
1936.	—	435.933	7.568	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.889.945	
1937.	—	462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1937.	XII.	49.333	616	39	1.151	991	67.996	98	8.236	2.145	195.715	
1938.	I.	37.945	692	36	759	850	58.903	122	9.335	1.955	152.541	
1938.	II.	36.275	609	34	737	819	57.243	120	7.837	1.818	163.324	
1938.	III.	44.266	639	37	848	847	58.105	110	7.248	1.805	151.328	
1938.	IV.	40.995	662	36	840	934	63.019	87	6.531	1.997	158.388	
1938.	V.	38.444	655	35	769	846	56.308	76	5.621	1.858	173.577	
1938.	VI.	35.531	580	33	773	831	60.228	75	6.411	1.774	165.994	
1938.	VII.	37.588	762	37	784	915	63.049	94	8.169	1.823	163.491	
1938.	VIII.	38.456	668	41	817	910	66.688	97	8.463	1.933	215.646	
1938.	IX.	43.139	806	41	951	890	65.675	70	6.452	1.825	212.828	
1938.	X.	43.853	811	41	1.002	1.024	72.593	53	5.431	2.203	227.997	
1938.	XI.	49.496	745	42	1.020	930	67.822	68	7.855	2.076	243.217	
1938.	XII.	58.920	809	43	1.369	1.099	79.024	74	8.552	2.247	251.662	
1938 I.-XII. összesen : I-XII. 1938 total:		504.908	8.438	456	10.669	10.895	768.657	1.046	87.905	23.314	2.279.993	
1937. I.-XII. összesen : I-XII. 1937. total:		462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1938. I.-XII. összesen : I-XII. 1938 total:		504.908	8.438	456	10.669	10.895	768.657	1.046	87.905	23.314	2.279.993	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 19.4	+ 31.3	+ 10.3	+ 18.9	+ 10.9	+ 16.2	- 24.5	+ 3.8	+ 4.8	+ 28.6
	1938. I.-XII. idő- szakban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+ 9.1	+ 11.5	—	+ 8.7	+ 5.9	+ 7.8	- 12.3	+ 0.1	+ 4.5	+ 10.2

¹⁾ Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

A posta forgalma.

1. POSTAFORGALOM (folytatás). — 1. Trafic postal (suite).

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, bétét és sommag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön-séges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3.373	1.036.937	
1931.	—	373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3.275	967.490	
1932.	—	353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3.259	785.987	
1933.	—	345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3.373	698.973	
1934.	—	416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3.223	658.944	
1935.	—	412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3.399	662.144	
1936.	—	440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	684.812	
1937.	—	446.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1937.	XII.	49.513	621	45	1.157	1.025	79.051	58	4.489	407	86.493	
1938.	I.	38.077	706	39	760	833	48.472	50	3.878	319	46.351	
1938.	II.	36.398	610	37	738	828	58.148	48	3.847	308	56.918	
1938.	III.	44.382	664	41	838	850	58.636	63	6.044	323	60.163	
1938.	IV.	41.140	664	40	856	977	76.125	61	5.375	390	80.558	
1938.	V.	38.585	659	39	759	822	44.915	61	5.588	265	47.958	
1938.	VI.	35.659	580	38	768	837	59.514	54	4.740	321	68.673	
1938.	VII.	38.865	753	40	797	924	64.300	49	3.961	343	69.925	
1938.	VIII.	38.597	671	44	798	923	66.405	51	4.592	311	70.474	
1938.	IX.	43.277	802	46	938	899	66.952	93	13.866	325	76.015	
1938.	X.	43.994	828	46	999	1.048	83.997	44	7.451	407	117.788	
1938.	XI.	49.677	746	45	1.010	912	55.653	31	2.668	304	82.502	
1938.	XII.	59.134	812	52	1.371	1.148	91.355	39	3.262	436	108.110	
1938. I.-XII. összesen: I-XII 1938 total:		507.785	8.495	507	10.632	11.001	774.472	644	65.272	4.052	885.435	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		446.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		507.785	8.495	507	10.632	11.001	774.472	644	65.272	4.052	885.435	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+9.621	+ 191	+ 7	+ 214	+ 123	+ 12.304	- 19	- 1.227	+ 29	+ 21.617
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 19.4	+ 30.8	+ 15.6	+ 18.5	+ 12.0	+ 15.6	- 32.8	- 27.3	+ 7.1	+ 25.0
	1938. I.-XII. idő- szakban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 61.708	+ 854	+ 22	+ 708	+ 634	+ 57.997	+ 53	+ 16.347	+ 213	+ 136.083
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	o/o-ban en o/o	+ 13.8	+ 11.2	+ 4.5	+ 7.1	+ 6.1	+ 8.1	+ 9.0	+ 33.4	+ 5.5	+ 18.2

2. TAVIRÓFORGALOM¹⁾ — 2. Trafic télégraphique
3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM¹⁾ — 3. Trafic téléphonique

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone							
		Távíratok ezer drb.		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közvetlen összeköttetések száma Raccorde- ments directs nombre	Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales comptées nombre en milliers		
		Télégrammes, nombre en milliers		hálózatok szerint dans le réseau		összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le résea uniforme de Budapest		vidéken en province	összesen total	
		feladás dépôt	kézbesítés remise	uniforme de Budapest	falurend-szerű és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés			200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés			
1930.	—	3.404	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890	
1931.	—	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135	
1932.	—	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431	
1933.	—	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947	
1934.	—	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809	
1935.	—	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	92.150	2.257	121.980	12.944	134.924
1936.	—	1.947	2.607	63.537	16.699	22.218	102.454	2.155	127.933	14.261	142.194
1937.	—	2.133	2.820	70.325	18.165	23.290	111.780	2.117	134.885	16.358	151.243
1937.	XII.	174	234	70.325	18.165	23.290	111.780	2.117	11.640	1.423	13.063
1938.	I.	152	212	70.853	18.469	23.223	112.545	2.133	11.986	1.486	13.472
1938.	II.	144	199	71.383	18.566	23.380	113.329	2.139	11.650	1.437	13.087
1938.	III.	166	226	71.832	18.882	23.306	114.020	2.141	10.916	1.329	12.245
1938.	IV.	167	224	72.141	18.952	23.421	114.514	2.139	12.234	1.470	13.704
1938.	V.	190	252	72.407	19.028	23.552	114.987	2.118	11.668	1.397	13.065
1938.	VI.	204	263	73.122	19.111	23.743	115.976	2.099	12.144	1.515	13.659
1938.	VII.	208	268	73.193	19.188	23.993	116.374	2.107	11.521	1.514	13.035
1938.	VIII.	243	301	73.283	19.305	24.216	116.804	2.133	10.715	1.566	12.281
1938.	IX.	254	320	73.836	19.486	24.426	117.748	2.131	11.530	1.574	13.104
1938.	X.	228	294	74.307	19.608	24.637	118.552	2.179	12.594	1.636	14.230
1938.	XI.	226	289	74.543	20.862	26.212	121.617	2.186	12.238	1.567	13.805
1938.	XII.	233	302	75.128	21.618	26.838	123.584	2.201	12.133	1.585	13.718
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		2.415	3.150	—	—	—	—	—	141.329	18.076	159.405
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		2.133	2.820	—	—	—	—	—	134.885	16.358	151.243
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		2.415	3.150	—	—	—	—	—	141.329	18.076	159.405
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 59 + 68	+4.803	+3.453	+3.548	+ 11.804	+ 84	+ 493	+ 162	+ 655
		0/0-ban en 0/0	+ 33.9 + 29.1	+ 6.8	+ 19.0	+ 15.2	+ 10.6	+ 4.0	+ 4.2	+ 11.4	+ 5.0
	1938. I.-XII. időszak- ban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 282 + 330	—	—	—	—	—	+6.444	+1.718	+8.162
		0/0-ban en 0/0	+ 13.2 + 11.7	—	—	—	—	—	+ 4.8	+ 10.5	+ 5.4

1) Az 1938. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1938 sont provisoires.

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Taphic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion			
		Közpon- tok száma Nombre des centales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers						Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdeményezett départ			érkezett arrivée			Buda- pes- t á Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total				
1930.	—	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909	
1931.	—	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032	
1932.	—	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976	
1933.	—	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179	
1934.	—	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117	
1935.	—	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907	
1936.	—	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354	
1937.	—	1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	134.465	249.040	383.505	
1937.	XII.	1.613	110	294	404	101	295	396	134.465	249.040	383.505	
1938.	I.	1.614	108	283	391	97	285	382	136.708	252.348	389.056	
1938.	II.	1.618	106	260	366	94	260	354	137.719	254.532	392.251	
1938.	III.	1.618	103	286	389	94	284	378	138.741	255.970	394.711	
1938.	IV.	1.619	116	289	405	107	291	398	139.141	256.551	395.692	
1938.	V.	1.622	107	306	413	100	301	401	139.135	257.085	396.220	
1938.	VI.	1.627	123	332	455	119	326	445	138.880	256.295	395.175	
1938.	VII.	1.629	134	380	514	124	376	500	138.136	255.354	393.490	
1938.	VIII.	1.630	145	409	554	133	409	542	137.685	255.855	393.540	
1938.	IX.	1.633	150	431	581	138	425	563	138.011	257.148	395.159	
1938.	X.	1.634	157	417	574	149	410	559	140.192	262.052	402.244	
1938.	XI.	1.774	128	370	498	117	364	481	142.854	268.614	411.468	
1938.	XII.	1.860	125	376	501	116	367	483	145.316	273.899	419.215	
1938. I.-XII. összesen: I-XI. 1938 total:		—	1.502	4.139	5.641	1.388	4.098	5.486	—	—	—	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	—	—	—	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		1.860	1.502	4.139	5.641	1.388	4.098	5.486	—	—	—	
Összehasonlítások Comparisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 247	+ 15	+ 82	+ 97	+ 15	+ 72	+ 87	+ 10.851	+ 24.859	+ 35.710
	En dec. 1938 par rapport au mois dec. 1937, en plus (+) en moins (-)	%-ban en %	+ 15'3	+ 13'6	+ 27'9	+ 24'0	+ 14'9	+ 24'4	+ 22'0	+ 8'1	+ 10'0	+ 9'3
	1938. I.-XII. időszak- ban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	—	+ 156	+ 774	+ 930	+ 121	+ 771	+ 892	—	—	—
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+) en moins (-)	%-ban en %	—	+ 11'6	+ 23'0	+ 19'7	+ 9'6	+ 23'2	+ 19'4	—	—	—

A posta forgalma.

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBE (folytatás).
5. Le trafic en unités de travail. (suite)

E g y s é g: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphie		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0	drb. nombre	0/0		
1930.	—	285.032	62·4	39.086	8·6	122.558	26·8	9.844	2·2	456.520	
1931.	—	242.007	59·9	32.449	8·0	118.819	29·4	10.728	2·7	404.003	
1932.	—	206.558	58·3	25.695	7·2	111.512	31·4	11.074	3·1	354.839	
1933.	—	198.445	58·2	23.550	6·9	108.373	31·8	10.686	3·1	341.054	
1934.	—	202.268	57·8	23.268	6·6	113.602	32·4	11.237	3·2	350.375	
1935.	—	206.848	56·2	23.793	6·5	125.778	34·2	11.671	3·1	368.090	
1936.	—	217.840	56·2	25.149	6·5	132.740	34·2	12.055	3·1	387.784	
1937.	—	229.055	55·6	27.602	6·7	142.880	34·7	12.602	3·0	412.139	
1937.	...	23.443	60·0	2.289	5·8	12.339	31·5	1.073	2·7	39.144	
1938.	I.	18.525	54·3	2.022	5·9	12.489	36·6	1.089	3·2	34.125	
1938.	II.	17.844	54·2	1.898	5·8	12.111	36·7	1.098	3·3	32.951	
1938.	III.	18.973	55·8	2.172	6·4	11.757	34·6	1.105	3·2	34.007	
1938.	IV.	20.166	55·7	2.158	6·0	12.756	35·2	1.108	3·1	36.188	
1938.	V.	18.287	53·3	2.417	7·0	12.510	36·5	1.109	3·2	34.323	
1938.	VI.	18.154	52·0	2.582	7·4	13.041	37·4	1.106	3·2	34.883	
1938.	VII.	19.539	53·6	2.710	7·4	13.102	36·0	1.102	3·0	36.453	
1938.	VIII.	19.949	53·9	3.074	8·3	12.897	34·8	1.102	3·0	37.022	
1938.	IX.	21.505	54·4	3.299	8·3	13.650	34·5	1.106	2·8	39.560	
1938.	X.	23.679	56·3	2.993	7·1	14.284	33·9	1.126	2·7	42.082	
1938.	XI.	22.444	56·0	2.925	7·3	13.584	33·8	1.152	2·9	40.105	
1938.	XII.	27.739	60·7	3.141	6·9	13.620	29·8	1.174	2·6	45.674	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		246.804	55·2	31.391	7·0	155.801	34·8	13.377	3·0	447.373	
1937. I.-XII. összesen: I-XII. 1937 total:		229.055	55·6	27.602	6·7	142.880	34·7	12.602	3·0	412.139	
1938. I.-XII. összesen: I-XII. 1938 total:		246.804	55·2	31.391	7·0	155.801	34·8	13.377	3·0	447.373	
Összehasonlítások Comparaisons	1938. XII. havában 1937. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 4.296	-	+ 852	-	+ 1.281	-	+ 101	-	+ 6.530
	En dec. 1938 par rapport au mois de dec. 1937 en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 18·3	-	+ 37·2	-	+ 10·4	-	+ 9·4	-	+ 16·7
	1938. I.-XII. időszak- ban 1937. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 17.749	-	+ 3.789	-	+ 12.921	-	+ 775	-	+ 35.234
	En janv.-dec. 1938 par rapport aux mois de janv.-dec. 1937, en plus (+), en moins (-)	0/0-ban en 0/0	+ 7·7	-	+ 13·7	-	+ 9·0	-	+ 6·1	-	+ 8·5

6. A FELSZABADULT TERÜLETEK FORGALMA. — 6. Le trafic des territoires rattachés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	3.526	32	1	29	20	1.649	1	60	7	4.490
1938.	XII.	3.548	57	3	43	54	3.429	2	211	46	10.225

a) Postaforgalom. (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

É Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne payments		Csekk-kifizetés Chèques payments	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1938.	XI.	—	37	1	54	33	1.045	*	13	1	1.672
1938.	XII.	—	58	3	91	49	4.260	1	46	5	6.265

*) Összesen csak 81 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	T á v í r ó — T é l é g r a p h e		T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complées nombre en milliers
		feladás depôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint — dans le réseau		összesen total	
1938.	XI.			6	6		faturendszerű és 200 előfizetőnél kisebb syst. rural et plus de 200 abonnés
1938.	XII.	24	28	1.067	1.531	3 758	54
				1.773	1.985		

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).

d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			R á d i ó — R a d i o d i f f u s i o n	
		Központok száma Nombre des centrales	Távcsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés	
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée		
1938.	XI.	140	5	4	—	
1938.	XII.	227	49	46	—	

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.
Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1938.	XI.	558	70	119	—	747
1938.	XII.	1.050	290	460	—	1.800

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA

Anglia.

Kevesen tudják, hogy nemcsak a penny-portó felalálója, Rowland Hill, volt angol ember, hanem az enyvezetthátú bélyeg is angol ember ötlete volt. James Calmersnek hívták és foglalkozásra nézve akács, majd később nyomdász és könyvkereskedő volt. 1834-ben javasolta, hogy a postakassza el bélyegeit enyvezett hátal. (P. O. Magazine.) (Dr. Takács.)

Dánia.

A dán posta felismerve azokat az érdekeket, amelyeket a kereskedők vevőkörének bővítése jelent, ennek előmozdítása és természetesen saját jövedelmének fokozása végett az alább ismertetett, részben nálunk is ismert postai szolgáltatásokat rendszeresítette.

Tudjuk, hogy a kereskedővilág különböző eszközökkel igyekszik üzletére, áruira stb.-re a figyelmet felhívni, hogy ezáltal a lakosság minél nagyobb részét vevőkörébe

vonja. Ezek az eszközök lehetnek közvetettek (ujshághirdetés, reklám) vagy közvetlenek (egyenesen a remélt vevőhöz juttatott árjegyzék, értesítés stb.).

A dán posta az utóbbiak előmozdítása végett a lakosságról, illetőleg annak bizonyos rétegeiről a feleknek címekeket szolgáltat vagy pedig azoknak kézbesíti a feladott címezetlen küldeményeket.

Azok részére, akik küldeményeiket megcímezve kívánják postára adni, a dán posta mérsékelt díj ellenében rendelkezésre bocsátja egy vagy több kézbesítőkerület lakóinak vagy azok meghatározott körének ímadatait. Rövid idő óta közigazgatási keletetek lakóinak meghatározott csoportjait (kiskereskedők, cipészek stb.) is nyújt címekeket. Díja címenként 2 öre, továbbá a címnyújtásában résztvevő postahivatalonként 15 öre.

A dán posta ilyen címszolgáltatás céljából 1933-ban kimutatást készített az ország összes gépkocsitulajdonosairól. Ez a kimu-

tatás 142.000 nevet tartalmaz és ebbe a változásokat mindig bevezetik. A felek a címeket a postához benyújtott papírlapokra vagy borítékokra írva kapják meg. Díja címenként első ízben 2 öre és ugyanabban az évben minden további rendelésnél 1½ öre. Az összes cím megrendelése esetén és kivételes esetekben a posta díjmérséklést engedélyezhet. 5 öre címenkénti díjért havonként értesítést küld a posta az újonnan bevezetett és a törölt címekről vagy ezek egyikéről.

A közelmúltban a dán posta 47.000 postacsekkszámra tulajdonosa címének árusítását is bevezette. A címeket borítékokon, papírlapokon stb.-n azoknak a címsokszorosító lemezeknek a segítségével állítják elő, melyekkel a naponként szétküldött számlakivonatokat borítékait címezik meg. A címek megrendelői a címekkel ellátandó borítékokat stb.-t a helybeli postahivatalhoz vagy közvetlenül a postacsekkihivatalhoz juttatják el. Egy-egy cím díja 1 öre, kivételes díjmérséklésnek itt is helye lehet.

A dán posta ilyen címárusítás céljára felhasználta még azt a körülményt is, hogy a hírlapok egy részét címfeliratokkal látja el. Ez címsokszorosító lemezek segítségével történik, amelyekkel ¾ öre címenkénti díjért a megrendelők által rendelkezésre bocsájtott borítékokat, címszalagokat stb. a hírlapelőfizetők címével látja el. Szükséges hozzá a hírlapkiadók beleegyezése is, ezért a címmegrendelés is a kiadók útján történik.

Legújabbán, kísérletképpen bevezette a dán posta a cipészek és cipőkereskedők címének árusítását is. Ebből a célból az ország cipészeinek és cipőkereskedőinek a címét körülbelül 8000 címet tartalmazó Y mutatóba foglalta. Ezeket a címeket a megrendelők által feladott levelekre, levelezőlapokra és nyomtatványokra vagy pedig papírlapokra nyomtatják, melyeket a felek bocsájtanak a posta rendelkezésére és természetesen a címek ellátva visszakapnak.

A kimutatás az ország közigazgatási felosztásának megfelelően készült és pedig olyképen, hogy a címek könnyen csoportosíthatók a városi cipészek, városi cipőkereskedők, vidéki cipészek és vidéki cipőkereskedők csoportjaira. Ha tehát valakinek nincs szüksége az összes címre, módjában áll az általa kívánt címcsoportokat megrendelni. Díja küldeményenként 2 öre, ha az összes címet megrendei, egyébként 3 öre, 10 korona díjminimummal. A megrendelőknek visszajuttatott papírlapokon alkalmazott címlenyomatok díja pedig az előbbi megkülönböztetés szerint 5—10 öre, 20 korona díjminimummal.

Az említett címárusításon kívül a dán posta 1919 óta a náluk is ismert címetlen küldemények kézbesítésével is foglalkozik.

A feladók kérhetik, hogy a posta a címetlen küldeményeket a lakók következő csoportjainak kézbesítse:

1. minden ládába,
2. a kiskereskedőknek,
3. a mezőgazdáknak (ezek közé a gépekkel és a idegen munkaerőkkel dolgozó nagyobb gazdaságok tartoznak);
4. a kőgazdáknak (kisebb mezőgazdák),
5. saját üzlethelyiséggel bíró vállalatoknak,
6. a következő foglalkozási ágakat üzöknek: sütők, fodrászok, kávéházak, vendéglők, dohányárusok, zöldségárusok, fűszerkereskedők, szövetkereskedők, cipészek, rőszárosok és hentesek;
7. földbirtokosoknak és háztulajdonosoknak,
8. Koppenhága és az ország három legnagyobb városának gépkocsi- és kerékpárkereskedői, bádgosai, könyvkereskedői, villany- és rádiókereskedői, rövidárusai, orvosai, fogorvosai és mosodái.

A címetlen küldemények díjminimuma kézbesítőhivatalonként 25 küldemény díja.

Ezen küldeményfajok tekintetében a dán posta rendelkezései több tekintetben is eltérnek a magyar postáétól. Leglényege-

sebb ezek közül az, hogy a dán posta nemcsak címezetlen nyomtatványokat és árumintákat, hanem címezetlen, zárt leveleket és üzletipapírokat is szállít. Díjai a következők: zárt levelek 50 gr-ig és levelezőlapok 5 öre, 50—250 gr-ig 10 öre, azon felül 1 kg-ig 40 öre; üzletipapírok, nyomtatványok és áruminták 20 gr-ig 3 öre, 50 gr-ig 4 öre, 250 gr-ig 6 öre, 1 kg-ig (áruminták 500 gr-ig) 25 öre. (L'Union Postale 10/1938.)

(Dr. Zappe.)

Litvánia.

Minden litván postahivatalban árusítják a Litván Aero-Klub (rövidítve LAK) sorsjegyeit, amelyek a polgári repülés társadalmi segítségét jelentik és a repülés népszerűsítésé: vannak hivatva szolgálni. Bár sokkal nagyobb értékű nyereményeket ad, mint bármely más sorsjáték, mégis feltűnő volt az a nagy eredmény, amit a sorsjegyek árusításánál a postahivatalok értek. Ezért most hálából a LAK vezetősége külön a postások részére több nyereményt létesített, amiket repülések formájában ad a nyerteseknek. Többek között két ingyen repülést a LAK repülőgépein a nyerő fél otthonától Kaunas fővárosig és vissza, esetleg szabadon választott más irányban ugyanolyan távolságban. Továbbá 5 ingyen repülést a közlekedésügyi minisztérium gépein Palangából Kaunasba és vissza. 7 ingyen körrepülést LAK-gépeken Kaunas repülőtere felett, vagy tetszés szerint másutt, ahol a polgári repülés propagandarepüléseket végez. Végül 16 ingyen repülést Kaunas repülőtere felett, amikor a LAK ott propagandarepüléseket végez.

Ezeket a nyereményeket sorshúzás útján osztják szét, amelyben résztvesznek mindazok a postai alkalmazottak, akik legalább 400 lid értékű sorsjegyet adtak el. A nyeremények jogának felhasználására az egész 1939-es esztendő rendelkezésre áll. S

ha valaki maga nem óhajt repülni, jogát rokonaira, vagy barátaira — természetesen csak ingyen — át is ruházhatja.

(Zöldy.)

Németország.

A gyakran rendezett nagy tömegfelvonulások és különösen a nürnbergi pártnap alkalmával valóságos táborvárosok keletkeznek, amelyeknek postai ellátásáról a német postának gondoskodnia kell. Az esetenként felállítandó alkalmi postahivatalok helyett a német posta ezeknek a táborvárosoknak a postaszolgálatát guruló hivatalokkal és újabban szétszedhető hivatalokkal látja el. Hogy fogalmat alkothassunk az ilyen politikai gyűlések forgalmáról, megemlíjtjük, hogy az 1938. évi nürnbergi pártnap alkalmával a német postának a különböző táborokban elhelyezett 357.000 ember postai szükségleteinek ellátására nyolc guruló hivatalt és tizennégy szétszedhető hivatalt kellett felállítania.

Szétszedhető és bárhol újból felállítható hivatalokat a német posta már 1936 óta használ. A szerzett tapasztalatok alapján állandóan dolgoznak a hivatalok tökéletesítésén. Ma már háromfajta szétszedhető hivatal van.

Az 1936. évi első típusnak a padlóterülete 6×6 méter. Ez a hivatal úgy van megszerkesztve, hogy szükség esetében több össze is építhető. Ezáltal a forgalom szükségéhez képest kisebb vagy nagyobb épületet lehet felállítani. Kitűnt azonban, hogy bár ezek a hivatalok jól használhatók, túlságosan súlyosak és szállításuk nehézségekkel jár.

Az 1937. évi típus már könnyebb. Ennek padlóterülete azonban csak 3×3 méter. Ebből a típusból is többet össze lehet építeni egy hivatalná. Sőt a belső közfalakat is tetszés szerint ide-oda lehet tologatni. Bár az ilyen egységek összeépítésével a hivatal nagyságát elméletileg tetszés szerint nö-

velni lehetne, gyakorlatilag mégis határa van ennek az összeépítésnek. E határon túl a hivatal nagysága már nem növelhető nehezségek nélkül.

Nagy forgalom lebonyolítására alkalmas szétszedhető hivatalt létesített a német posta az 1938. évi típus gyártásával. Ez a hivatal nem építhető össze más hasonló egységgel. Padlóterülete 9×9 méter. Összesen hat rendes és két kiegészítő felvevő ablaka van. Azonfelül csomagfelvevő hely, levélállítóasztal, több beosztószekrény is helyet talál. A hivatalvezetőnek is külön szobája van. A felvevőablakok fala előre és hátra tölthető. Ezáltal a közönség részére fenntartott hely nagyobb vagy kisebb lesz. Szétszedve az 1938. évi típus összes alkatrészei három 4 és $1/2$ méter hosszú és 2 méter magas és ugyanolyan széles tartályban fér el. Az egyik tartály úgy van megépítve, hogy abban a hivatallal utazó szerelőszemélyzet lakhasson. Két ruhaszekrény, egy moszdőfelszerelés folyóvízzel (tartály a tetőben), négy ágy, két szék és egy asztal eszik lakályossá a tartályt. Vilányvilágítása is van a vándorlakásnak.

A szétszedhető postahivatalok szállítására alacsony pótkocsikat használnak. A tartályokat természetesen vasúton is szállítják, ott, ahol az célszerűbb. (Deutsche Postzeitung.)

Berlini postahivataloknak újívi forgalma a tavalyihoz képest jelentősen növekedett. 1938 december 30-tól 1939 január 2-ának reggeléig terjedő idő alatt „Gross-Berlin” 5000 levélszekrényéből kb. 48 millió újívi levelet és kártyát gyűjtöttek be. Ugyanezen idő alatt vidékről és külföldről még kereken 29 millió Berlinbe szülő újívi levélposta érkezett mozgópostán. A munka oroszánrészét ismét az „SW 11” postahivatal végezte, amelynek ezúttal 24 millió küldeménnyel kellett megbírkóznia. Jóllehet, — hála a sajtó és a rádió felvilágosító munkájának — a küldemények nagyrészt már december 30-án kézbesíteni lehetett, mégis az újívi jókívánságok legnagyobb

tömegét főleg december 31-én este és Szilveszteréjszaka adták postára. Az állandó postaszemélyzet és az újívi forgalomra berendelt segéderők buzgó kötelességtudással dolgozták fel a hatalmas anyagot. A rendkívüli nagy forgalom semmi fennakadást nem okozott. (D. P. 1939:2.)

A német birodalom bélyeggyűjtői az idén január 8-án ünnepelték a hagyományossá vált „Bélyegnapot”, amelyre ezúttal ismét a világposta egyesület megteremtője, Heinrich von Stephan emlékezetének szenteltek. Ebből az alkalomból a birodalom minden nagyobb városában bélyegkiállításokat, előadásokat és ünnepi gyűléseket rendeztek. A birodalmi postamúzeum (Berlin, Leipziger Strasse 15.) bélyegosztálya a január 2—15-ig tartó különlegességi kiállításon a bélyegnapra való tekintettel közszemlére tett ki néhány olyan különösen értékes bélyegdarabot is, amit egyébként a nyilvánosság elől elzárva őriznek. Így pl. kiállítottak egy-egy teljes ívet az 1841-i kibocsátású barnászörös 1 és kék 2 pennys bélyegből. A postamúzeum előadótermében a különlegességi kiállítás alatt „A történelem és a német bélyeg” című ismeretterjesztő filmet pergetik. (D. P. 1939:1.)

Az új léghajóirás, a „Graf Zeppelin”, amely nemrég végezte első próbaútját, 245 méter hosszú, legnagyobb átmérője 41.2 m. Megtöltéséhez 200.000 köbméter gázra van szükség, összes emelőereje kereken 200.000 kilogram. A hajótést az „L Z 129” jelzésű, „Hindenburg” nevű léghajóval azonos tervek szerint készült. A bordatartók összes hossza kb. 22 km, a váz szerelésénél 5.5 millió szegecset, és 135 km hosszú acélhuzalt használtak fel. A váz befedésére mintegy 28.000 m² szövetanyagra volt szükség. A töltőgáz befogadására 16 gázkamra szolgál. A légcsavarokat négy, egyenként 800—850 lóerős Diesel-motor hajtja, amelyek a léghajót 125 km utazó és 135 km legnagyobb sebességgel viszik előre. A motorok gázalakú égéstermékekből vizet sűrítenek be, ami az elhasznált

üzemanyag súlyának pótlására szolgál. Ez a megoldás lehetővé teszi az emelőgáz gazdaságosabb kihasználását. A hajótest belsőjében két kisebb Diesel-motor termeli a világításhoz, az elektromos konyhához, valamint a rádióállomás céljaira szükséges áramot. A vezetőfülke el van látva olyan készülékkel, amely teljesen önműködően irányban tartja a járóművet. Az utasfülkéket és egyéb helyiségeket a tulajdonképeni hajótestben helyezték el, éppen úgy, mint a „Hindenburgnál”. Az étterem a két árszalgó között foglal helyet. A 20 kétágyas, kényelmes hálófülke hideg-meleg

vizet szolgáltató csappal is fel van szerelve. A postaküldemények, zárlatok befogadására szolgáló és egyéb raktárhelyiségek, továbbá az üzemanyag-, olaj- és víztartók az összekötő folyosóból nyílnak. (D. P. 1939:1.)

A „Lufthansa”, Németország nagy légiforgalmi vállalata, a folyó év első napjától kezdve egyedül látja el a repülőszolgálatot a birodalom egész területén. Az „Osztrák Légiforgalmi Rt.” ugyanis a múlt év végével megszűnt és üzemét teljes terjedelmében a „Lufthansa” vette át. (D. P. 1939:1.) (Ifj. Kovács.)

TÁVBESZÉLŐ

Anglia.

A világ legelső guruló automata távbeszélőközpontját az angol posta 1938 december 7-én avatta fel. A pótkocsira szerelt központ 100 előfizető ellátására alkalmas és azt a célt szolgálja elsősorban, hogy tűzvész, vagy más elemi csapás által elpusztított központ helyett működjenek addig, míg az állandó központ újból fel nem épül. Arra is felhasználható, hogy még épülő új automata központok helyett működjenek, amíg azok bekapcsolhatók. Ezáltal az előfizetők sokkal gyorsabban jutnak automatatelefonhoz.

A guruló automata központnak kettős acél fala, teteje és padlója van. A két fal közötti rést hőszigetelő anyaggal töltötték ki, hogy a páráképződést a kocsi belsejében megakadályozzák. Az akkumulátorok, amelyek a központot hajtják, egy hétre elegendő áramot képesek szolgáltatni. Az újratöltést egy beszerelő motor végzi. A motort meg kell indítani, azonban nem kell végigvárni a feltöltést, mert a megtöltött

akkumulátorok automatikusan kikapcsolják a motort. A központot tehát csak hetenként egyszer kell meglátogatni, amikor az egyébként szükséges vizsgálatok is elvégezhetők. Ez lehetővé teszi, hogy olyan helyen is felállítsák, ahol hozzáértő műszerésznek az elszállásolása nehézségekbe ütköznék. A guruló központ a kocsival együtt 6 tonna súlyú. (P. O. Magazine.)

(Dr. Takács.)

A népnevő problémát a németek sikerrel megoldották. A „Német kisvevő 1938.”, amint ezt a készüléktípust elnevezték, nemrégén telepes kivitelben is forgalomba került. Ára telepek nélkül 32.50 márka, amihez jön még a fűtő- és anótelep ára fejében 9.50 márka. A készülék tehát teljesen felszerelve 42 márkába kerül. A készülék piacra vitelével lehetővé akarják tenni a kevésbé tehető vidéki lakosságnak a rádióhallgatást olyan helyeken is, ahol nincs világítási áramszolgáltatás. (D. P. 1939:1.) (Ifj. Kovács.)

HIREK.

Nouvelles.

Megjelent a „Magyar Posta Könyvei” című könyvsorozatunk első kötete. Kartársaink szakirodalmi működésének serkentésére, illetőleg szakirodalmunk fejlődésének előmozdítása érdekében a szerkesztőbizottság 1938. évi október havi ülésén elhatározta, hogy a „Magyar Posta Könyvei” címmel könyvsorozatot indít és évenként a „Magyar Posta” ajándékkötekeként egy-egy szakirodalmi művet jelent meg saját kiadásában. Ennek a határozatnak a végrehajtásaként jelent meg most az első könyvünk, mint a Magyar Posta Könyvei sorozat első kötete, amelyet lapunk e számához ajándékként mellékelünk. Ebben a könyvben a szerkesztőbizottság a Magyar Posta egyik legnépszerűbb cikksorozatának: az Elmélet-Gyakorlatnak anyagát gyűjtötte össze és foglalta rendszerbe. Az összefoglalás és a sajtó alá rendezés munkáját megbízásból dr. Pázmány Ödön m. kir. postatiár végezte. Magát az anyagot a postavezérgazgatóság

illetékes ügyosztályai is felülvizsgálták. Így azután meg van minden remény arra, hogy az 1932. év óta megjelent egyébként is értékes anyag a végrehajtó és ellenőrzőszolgálatban foglalkoztatott kartársaink elméleti tudásának mélyítésénél és a gyakorlati kérdések megoldásánál az eddiginél is könnyebben hozzáférhető alakban továbbra is jó szolgálatokat tehessen. A „Magyar Posta Könyvei” 1. kötete 2 pengő árért bárki által külön is megrendelhető a Magyar Posta kiadójánál: dr. Lőrinczy Gábor postatanácsosnál, Budapest 114.

Sajtóhibahelyesbítés. A Magyar Posta 1938. évi 12-ik decemberi számában a 444-ik oldalon levő 7-ik bekezdés eleje helyesen a következő:

A három harmad átlaga $x-5$

$$\left(\frac{(x-10) + (x-5) + x - x-5}{3} \right),$$

amiből... stb.

BÉLYEGHIREK.

Nouvelles philatéliques.

Postások és postai berendezések

E címmel, Karl Dopf tollából érdekes cikk jelent meg a Deutsche Postzeitung 1939 január 8-iki számában. A cikk ismertetését a következőkben közöljük:

A kicsiny bélyegyet kétségtelenül az a sajátossága tette oly kedvelt gyűjtési tárggyá, hogy sokoldalúságában és sokféleségében az emberi történetet és kultúréletünk berendezéseit a legkisebb képekben tükrözi elénk. Ha csak az maradt volna, ami még az előbbi évszázad hetvenes éveiben volt, egy darabocska papír egyetlen

számmal vagy egy államfőnek arcképével, bizonyos, hogy a bélyegyűjtésnek nem lenne olyan sok híve. A bélyegyet azonban alkotói a műveltség olyan sajtóságos bizonyítékává fejlesztették ki, amilyen nincs még egy a világon.

Bár a bélyegkép ábrázolásai ma minden elképzelhető esetre és eseményre kiterjednek, különösképen a posta, amely mégis csak alkotója a levélbélyegeknél és amelynek szolgálatában áll a bélyeg, ábrázolásaiban valóban igen kevés esetben foglalozik önmagával, vagy intézményeivel. Sőt

a legtöbb államban ez még egyáltalán nem történt meg.

A birodalmi német posta újrászervezőjét és a világposta egyesület megalkotóját, Heinrich von Stephan postavezérigazgatót, a német posta is csak a világposta egyesület fennállásának 50 éves jubileuma alkalmával itsztelte meg azzal, hogy arcképével egyik bélyegét díszítette. Kevésbé ismert már az az adat, hogy a Németországban leghosszab ideig forgalomban volt Germania-sorozat magasabb értékei a birodalmi postaminisztérium berlini székházát ábrázolják. De ez minden, amit az eddig megjelent német bélyegeken a postára vonatkozóan megtalálunk.

A postaügyekre vonatkozó ábrázolásokkal a legelső bélyegek az Északamerikai Egyesült Államokban 1869-ben jelentek meg. Három értékből álló sorozat volt ez, amely a lóval, vasúttal és gőzhajóval történő postaközlekedést jelképezi. Abban az időben volt ez, amikor még csak a számjegyeket ábrázoló bélyegképek voltak szokásosak úgy, hogy képes bélyegek nem is találtak kellő megértésre. Ezt bizonyítja, hogy a gyűjtők egyáltalán nem mutattak valami különösebb érdeklődést az új bélyegek iránt. Csak a nyolcvanas években, amikor már mind több és több képes bélyeg került kiadásra, kezdtek a gyűjtők arra törekedni, hogy ezekből az első postai vonatkozású ábrázolással készült bélyegekből egyes értékeket megszerezzének. Bár e bélyegek szokatlan nagy, 530 milliót meghaladó példányszámmal kerültek kiadásra, 1908-ban már oly ritkán fordultak elő, hogy egy jó állapotban lévő használt példányért 60 márkát is fizettek. Később persze e sorozat összes értékei ismét felbukkantak úgy, hogy még ma is kaphatók és aránylag alacsony áron állanak a gyűjtők rendelkezésére.

Eddig a legteljesebb postai vonatkozású bélyegsorozatot Svédország adta ki 1936-ban. E bélyegek a svéd postának Krisztina királynő és Oxenstierna kancellár által tör-

tént megalapításának 300-ik évfordulója alkalmával jelentek meg. A sorozat 12 értékből áll és különböző ábrázolásokban igen érdekes képeket mutat be a svéd postatörténelemből. Egyéb képek között egy futó és egy lovagló postaküldöncöt, a Hiorten postagorshajót, mely a 17. században Island és Pommern között a postaközlekedést bonyolította le; a Constiutionen lapátkerekű gőzöst, amely ugyanazon útvonalon 1820 körül volt szolgálatban, épúgy, mint egy régi utasszállító postakocsit, amilyen kezdettől a 19. század közepéig volt a svéd postaszolgálatban használatos. A további képek egy gyorsvonati mozdonyt, mozgópostakocsival, egy újkeletű postagépkecsit pótkocsival, egy posta repülőgépet és a svéd-Amerika-útvonal Gripeholm nevű postagőzöst ábrázolják. Gróf Oxenstierna és a svéd postát az 1867—1889. években vezető Adolf Wilhelm Rois arcképei egészítik ki a sorozatot.

Egyes bélyegeken és sorozatokon mindenesetre a más országokban is szerepel a posta. Így Románia 1932-ben a bukaresti főposta felépítésének 30-ik évfordulójára adott ki emlékbélyeget, továbbá még ugyanabban az évben a román postatisztviselők segélyezésére egy jótékonyági sorozatot. Ennek a bélyegképei: postás tüdőbeteg szanatórium, üdülőthron a Fekete tenger mellett lévő Constanza vidékén és a háborúban elesett postaminisztériumi tisztviselők emléktáblája.

Dániában 1912-ben különböző értékjelzősekkel kiadott bélyegek pompás keretrajzba foglalva a koppenhágai központi posta-épület képét ábrázolják. 1924-ben egy további dán emlékbélyegkiadás jelent meg a dán postának 1624-ben IV. Keresztély király által történt felállítása emlékére. A bélyegek IV. és X. Keresztély király arcképeit ábrázolják. — Törökországban 1916-ban a konstantinápolyi posta 50 éves fennállása emlékére jubileumi bélyegsorozat jelent meg. — Belgiumban 1935-ben került

kiadásra egy emlékbélyeg Taxis Ferenc arcképével.

1929-ben Angliában a Világposta-Kongresszus alkalmával három emlékbélyeg jelent meg a király arcképével és „Posta Egyesület Kongresszusa London 1929” felirattal. — Az első levélbélyeg kiadásának 75. évfordulója alkalmával, 1931-ben Finnország adott ki emlékbélyeget, amelyet az első két bélyeg rózsaszín és kék színében nyomattak. Ugyanabban az évben még egy jótékonyági sorozat jelent meg, amelyen az 1845. évben kiadott boríték benyomott értékbélyegét utánozták.

A tengerentúli országokban a keletkezésükkel vagy ábrázolásukkal postai vonatkozású bélyegek még ritkábbak, mint Európában. Egyedül Mexikó szerepel egy 1926-ban megjelent emlékbélyeg kiadással, amely a XI. Pánamerikai Postakongresszus alkalmával látott napvilágot. A sorozat nyolc, különböző ábrázolással előállított értéket foglal magában. — A Panamában, 1936-ban megartott IV. Amerika-Spanyol Postakongresszus idején egy nagy alakú bélyegsorozat jelent meg, amelynek 15 centes értékén dr. F. Garcia Y Santes arcképét látjuk. Ugyanennek a sorozatnak egy másik bélyege a portobelo-i régi vámház romjait ábrázolja abból az időből, amikor a spanyol hódítók Panama északi partvidékét szorongaták.

Ha mindezekkel összefüggésben megemlítjük még, hogy a legújabb postai vonatkozású bélyegek egy mozgó posta (gépkocsiban működő postahivatal) ábrázolásával Svájcban jelentek meg, körülbelül mindent összeszedtünk, amit csak a levélbélyeg magáról a postáról nekünk elmondott. Lehetséges, hogy egyik-másik bélyeg kikerülte figyelmünket, de már a felsorolt kevés példa is igazolja, hogy a posta szerényen háttérben maradt azért, hogy a bélyegek felületét más művelődési vonatkozású berendezések ismertetésére bocsáthassa át.

Eddig a cikk. Az utolsó mondatával kapcsolatban, nem cáfolatképen, de mégis utalunk a Magyar Posta 1938. évi 6. számában (308. oldal) a Post Office Magazine nyomán közölt adatokra, amelyben az előbb ismertetett cikkben felsoroltak közül egy néhányak megemlítése mellett összesen 25 postaépületnek s a postával kapcsolatos egyéb ábrázolásnak felsorolását találjuk. (Merza)

Levélbélyegek, mint „blokkok”.

A küldeményeink bérmentesítésére szolgáló levélbélyegeket általában nagyobb ívekben nyomják s azután az értékcikk-árúsító helyeken darabonként vagy — mint Svédországban a csak két oldalukon fogazott, úgynevezett „Szalagbélyegeket” — összefüggő darabokban árúsítják. A gyakorlati követelményeknek éppenséggel nem felelne meg, ha minden egyes bélyeg külön-külön készülne; egyébként ez az eljárás drága is lenne, mert hiszen naponként sok ezer bélyeget adnak el az árúsítóhelyek.

Mind ennek ellenére most már évek óta egész sor kis ívalakban készül bélyeg kerül árusításra. A postaiszolgálatok által újabban előállított ezek a kis ívek: a „blokkok”. Ezek a blokkok majdnem kivétel nélkül a bélyeggyűjtők kezébe jutnak s örökre eltűnnek vastag albumaikban anélkül, hogy előbb postai küldemények bérmentesítésére szolgáljak volna.

Németország egyike az első országoknak, amelyek blokkot állítottak elő. Még 1930-ban, a berlini állatkertben volt egy nagy nemzetközi bélyegkiállítás, amelyet általában „Ipos:a” néven ismernek. Aki ezt az igen érdekes kiállítást meg akarta nézni, annak egy bélyegblokkot kellett belépőjegyként megszereznie. A blokk négy különböző értékjelzésű és színű bélyeg pompásan sikerült egymás mellé nyomásával, kézzel merített papíron, hátoldalán enyvezve olyan lyuksorokkal készült, hogy

négy felé választva a négy rész — négy bélyeg — egyenként is felhasználható volt. A blokkba foglalt bélyegek névértéke 98 pfennig; a névértéken kívül bizonyos összeget kellett még fizetni a blokk előállítás költségeinek fedezése, a kiállítás belépti díjának megváltása és a német nyomorenyhító alap javára. Mindent összevéve a blokk 2.70 márkáért volt beszerezhető. Azonban írásbeli megrendelés útján is megszerezhető volt a blokk. Így azután a blokk megszerzésével a gyűjtő tulajdonképpen jótékonykodott is. Részben tehát ezért is szívesen megfizették az érte követelt jelentékeny felárat.

A berlini után más országok nagy bélyegkiállításai is ilyen bélyegblokkok kiadásával igyekeztek magukat a ráfizetések ellen biztosítani. Az emlék-blokkok valamennyiének felsorolása igen messze vezetne, azonban az ilyenfajtaú értékcikkek gyűjtők nagy súlyt helyeznek arra, hogy minden megjelent blokkból legalább egy-egy példányt megszerezzenek. Az utóbbi időben Danzigban, Párisban, Pozsonyban és Belgrádban voltak olyan nemzetközi bélyegkiállítások, amelyekkel kapcsolatban blokkok kerültek kiadásra. A bélyeggyűjtők mindenütt tömegesen vásárolták a blokkokat s így a vásárlások körül mindenütt többé-kevésbé kellemetlen jelenetek játszódtak le, mert a gyűjtők összes ismerőseiket is mozgósították, hogy a blokkok tervszerű szétosztásakor minél több darabot szerezhessenek meg. Így azután a blokkok a legcsúnyább úzérkedés tárgyaivá váltak s ezzel sokat veszítettek kedveltségükből. Csak a legutóbbi időben állott be ezen a téren bizonyos javulás, viszont az árak ma már csak töredékei az úzérkedésre legkedvezőbb idő alatt elért áraknak.

Ha ettől eltekintünk, a blokkok gyűjtése valóban igazán változatos, és éppenséggel nem érdektelen foglalkozás. A postaiszaga-

gatásoknak igen gyakran tetszetős ötletei voltak, igen nagy gondot is fordítottak a blokkok lehető legtökéletesebb kivitelére úgy, hogy ezek a blokkok a gyűjtők között közkedveltségre tettek szert. Ábráink a rendelkezésre álló anyag bőségéről tanuskodnak. Németország az IPOSTA és a keletporoszországi OSTROPA blokkjait négyestömb alakjában adta ki, Belgium az 1935. évi brüsszeli nemzetközi bélyegkiállítás alkalmával egyetlen, Taxis Ferenc vezérpostamester arcképét ábrázoló, bélyeggel adott ki blokkot. Bár Magyarország is egyetlen egy, Liszt Ferenc zeneszerző arcképét ábrázoló, bélyegvet választott ki a Budapesten 1934-ben tartott kiállítás blokkjához, de a bélyegképet tetszetős keretdíszítéssel vette körül, amely a feltűnően kisalakú blokknak különös sajátosságot ad. Nem nagyobb a svájci NABA kiállítás (minden nagyobb bélyegkiállítás neve ennek kezdő betűiből összeállított műszó) alkalmával, ugyancsak 1934-ben kiadott blokk sem, amely a fogazott négyestömböt körülvevő kereten háromnyelvű szöveggel készült. Az ugyancsak Svájc által 1936-ban kiadott „Pro Patria” blokkban három, egymás mellett elhelyezett bélyeg van, amelyek keretét a szövetségi címer díszíti. Az 1933. évi bécsi WIPA elnevezésű kiállítás négy azonos bélyegből képzett blokkja, alakjával a legszebbek közé tartozik. Az 1938. évi varsói kiállítás blokkján két, egymástól távol elhelyezett bélyegvet látunk, míg Lichtenstein, 1936-ban kiadott blokkján kétszer két különböző nagyságú bélyegvet alkalmazott úgy, hogy ezeknek különböző színét a bélyegek fölötti keretrészen levő címeren is megtaláljuk.

A kép, amit a blokkok nyújtanak, valóban igen változatos. Mint már azonban a svájci „Pro Patria” blokk is sejteti, a csak bélyeggyűjtő célt szolgáló blokkok mellett az utóbbi időben más fajtaúak is jelen-

tek meg. Ezek azok a blokkok, amelyek magasabb célok elérése érdekében láttak napvilágot. Ebbe a csoportba főként az 1933 óta kiadott német blokkok tartoznak, vagyis a német Nothilfe 10 éves jubileumára kiadott nagy blokk, az Olympia-blokk, az 1936. és 1937. „Barna Szalag”-blokkok és a Führer-blokkok. Kiadásuk célja az egész nép serkentése arra, hogy a nemzeti célokért áldozatot hozzon. Így minden eladott „Barna Szalag”-blokk árából nagyobb összeg folyt be német művelődési célokra; a Führer-blokkok célja, hogy jövedelmükből a Vezérnek népművelési célokra anyagi eszköz állhasson rendelkezésére. Ezeknek a blokkoknak kiadása azért is jó volt, mert a csinos és szép kivitelű kis remekművet a nem bélyeggyűjtő németeken kívül minden idegen bélyeggyűjtő is igyekezett megszerezni. Mint-hogy pedig a bélyeggyűjtés nemzetközi

kedvtelés, a külföldi gyűjtők a blokk megszerzésével a kitűzött cél javára ezen az uton adakoztak.

Örvendetes, hogy az utóbbi időben a blokkok ritkábban kerülnek kiadásra. Rövid idővel az előt még úgy volt, hogy néha már nem lehetett az új beszerzést oly gyorsan az albumba ragasztani, mint amily gyorsan újabb és újabb blokkok kiadásra kerültek. A most bekövetkezett állapot bizonyára újabb híveket szerez a kicsiny blokkoknak.

Ez a cikk a Deutsche Postzeitung 1938. évi 26. számában jelent meg. Ezzel kapcsolatban a magyar posta által kiadott blokkokra vonatkozóan utalunk a Magyar Posta 1938. évi 1. és 5. számaiban (54., illetőleg 256. oldal) megjelent „A levélbélyegek alakja, nagysága” és „Az eucharisztikus bélyegblokk, mint bélyegkülönlegesség” című cikkekre. *Merza.*

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRUT 12., BUDAI POSTAPALOTA, IV. EM. 446.

TELEFON: 150—597. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN: 146—500.

ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ, MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ.

MEGJELENIK HAVONKÉNT.

A kiadásért felel: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postatanácsos.